Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...21-hээ гарана. | № 190 (18513) | 1990 оной августын 19, воскресени | Сэн 3 мүн.

АЮУЛГҮЙЕ ХАМГААЛГАДА ЗОРЮУЛАГДАНА

ОДЕССЭ. (ТАСС). Одессын сэрэгэй округой сэрэгүүдэй hуралсалда хабаадагшадтай болон совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй офицернүүдэй түлөөлэгшэдтэй СССР-эй Президент М. С. Горбачёвой уулзалгын үедэ манай армиин болон ороной ерээдүй тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөн болобо.

...Тэрэ үглөөгүүр далайч ябаган сэрэгэй десант эрьедэ буулгагдаhан байгаа. Энэ ябадалые Хара далайн флодой онгосонууд дэмжээ. Эрье шадарай уhан соо тодхогдоhон минэнүүдые усадхажа, эрье дээрэ гараха арга боломжо олгохо зорилготойгоор урда үдэрынь вертолёдууд дээрэhээ акваланггистнууд-сапёрнууд мүн лэ буулгагдаа hэн.

Далайн ябаган сэрэгэй добтолгын гол шэглэлдэ амжалтаяа бүри түргэнөөр арьбадхахын тулада мотострелково дивизиин ара талада агаарай десант буулгагдаа. Десантнигууд агаарhаа буумсаараа, добтолходо hайн hайн шэглэлнүүдые тон түргэнөөр эзэлээ. Тиигэжэ танкова полкын дэмжэлгээр хэгдэhэн мотострелкогуудай добтолгонуудые амжалтатайгаар hөөргэдүүлэн сохижо, далайн ябаган сэрэгшэд амжалта туйлаа.

Сэрэгүүдэй hуралсалай хойноhоо адаглажа байhан М. С. Горбачев тэдэнэрэй шадабари ехэтэй ажал ябуулгануудые үндэрөөр сэгнэhэн байна. Сэрэгшэд - десантнигуудтай хөөрэлдэжэ байхадаа, тэдэнэрэй дайшалхы hуралсалай, ажаhуудалай хэр зэргээр эмхидхэгдэдэг байhанаар hонирхобо.

СССР-эй Президент болон оборонын министр тус hуралсалда хабаадагшадта дурасхаалай бэлэгүүдые барюулаа.

Үдын хойно Одессын сэрэгэй округой hуралсалай түбтэ тус hуралсалда хабаадалсагшад бусад сэрэгэй округуудай болон флодуудай офицернүүдтэй уулзаба.

Мүнөөнэй оршон байдалда, сэрэгэй реформын ябуулагдажа байхада, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай энэ уулзалга нээжэ байхадаа, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал Д. Т. Язов тогтоод, hуралсалай дүнгүүдые согсолбо. Сэрэгэй реформын гол юумэн хадаа хүн, нэн түрүүн офицер болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Саашадаа сэрэгэй алба хааагшадай алишье талаhаа хамгаалагданхай байлгын асуудалнууд тухай министр тогтоhон байна.

Удаань СССР-эй Президент сэрэгшэдэй урда үгэ хэлэбэ.

(М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэ хэблэлдэ толилогдохо).

СЪЕЗД БОЛОХОНЬ

РСФСР-эй Журналистнуудай холбоое эмхидхэхэ съездэдэ бэлэдхэлтэй холбоотой асуудалнууд августын 16-да Москвада тэрэнэй эмхидхэлэй комитедэй заседани дээрэ хаража үзэгдэhэн байна.

Россин 87 областьнууд, хизаарнууд, автономито республиканууд, округууд болон областьнуудhаа журналистнуудай эмхинүүдые түлөөлhэн 500 гаран делегат Россин Федерациин журналистнуудай хуралдаанда ерэхэ юм.

Августын 22-то Союзуудай байшанда съезд нээгдэжэ, 3 үдэр үргэлжэлхэ юм.

(ТАСС).

СССР-эй ГҮРЭНЭЙ АЮУЛГҮЙН КОМИТЕДТЭ

«Серый» гэжэ далда нэрэтэй мэдээжэ гэмтэ ябадалтанай ударидадаг горитой банда Армениин ССР-эй Массиска районой газар дээрэ КГБ-эйн болон МВД-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр байгша оной августын 16-да үгы хэгдэбэ. Энэ бандын бүридэлдэ гол түлэб урдань сүүдлэгдэhэн, зэбсэгтэ дээрмэ хэдэг, тиихэдээ зониие гам хайрагүйгөөр аладаг зон ородог байба.

КГБ-эйн болон МВД-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй тэдэниие хүреэлээд, бээ тушаагты гэжэ дурадхаашье hаань, автоматическа буу зэбсэг хэрэглэжэ, харюугай сохилто үгэхэ hэдэлгэ гаргаба. Тиигэжэ гурбан бандит тэндээ алуулаа, нүгөөдүүлынь баригдаа.

Энэ хэмжээ ябуулгын бэелүүлэгдэhэнэй hүүлээр зоной hайн дураараа буу зэбсэг тушаалга улам эдэбхижээ гэжэ тус республикаhаа ороhон мэдээнүүдhээ тобшолхоор.

ХII ТАБАН ЖЭЛ: *ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ*

ЭСЭГЭДЭЭ МЭТЭЭР ПАРТИДАА ТҮШЭГЛЭН...

...ноой ажаhуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ ...албанда бүхы наhаараа хүдэлжэ ...йнаб, саашадаашье хүдэлхэ хүн аабзаб. ...дээдэ классай эсхэгшэ, «РСФСР-эй ...ой ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ...ата хүдэлмэрилэгшэ» хүрэтэр үргаhан ...сэхэшье hаа, нилээд хүшэрхэн бай... юм. Түрүүн эхэнэрэй гадар хубсаhа ...дог байгаа хүм. Тиигэжэ байтараа, Му...р-Шэбэрhээ Улаан-Үдэ ерэжэ, хубсаhа ...эшэдэй зургаан hарын курса дүүргэ... хойшо эсхэгшээр хүдэлдэг болоhон... Иимэ мэргэжэл шудалhанhаамни хой... 18 жэл болоно байна.

...нүүд намайе юундэшьеб түрэлхиин ...олшо, уран, хубсаhа эсхэхэ дүршэлтэй ... гэжэ бододог. Юун тиимэ юумэн ... hэм даа. Бүхы юумэндэ hураха, дүр..., оролдохо хэрэгтэй. Бага балшар на... оёдолшон болохо гэжэ нэгэтэшье ...олоогүйб. Иимэ мэргэжэлэй бии, ... мэдэхэгүй ябааб.

...хубсаhа эсхэдэг, оёдог болохо замдам... намайе нэгэ иимэ ушар гаргаа гэхэ ...йнаб. Пионерэй наhанай ябааб. Эхэ, эсэ... эртэ алдажа, нагасындаа өөдөө бо... хүм. Нэгэтэ пионернүүдэй сборто ...хо болоходоо, сагаан фартуггүй бай... Тэндэ ошохо тон дуратай байhан ..., фартуггүйhөө боложо бархиржа бай..., ород хэлэ, литературымнай багша ...досья Петровна Кужикова намайе да...жа гэртээ абаашаад, сагаан бүд үгөөд: ...эр фартук эсхэ. Тиигээд тэрэнээ ... оёжо үмдөөд, сборто ошохош»,— ...рхёо hэн. Түхэреэн үдэр соо hуужа, нэгэ юумэ ормоглоод, сборто хабаадаа hэм. Тиихэдэ үзэhэн баяр, омогорхолни мартагдадаггүй юм. Энэмнай Эрхүүгэй областиин Баяндайн дунда hургуулида болоhон ушар.

Эрхүү хотодо оёдолшоной курса дүүргээд, тэндээ ательедэ хүдэлжэ эхилээ hэм.

Ажабайдалай үргэн харгыда hая гаража ябахада, ажалша түрүүшын коллективhээ саашанхи хуби заяан ехээр дулдыдадаг гэжэ этигэнхэйб. Гүлмэрхэн зандаа мэргэжэлтэ болоод, нюдэ амандаа хараагүй, танил бэшэ хүнүүдтэ ерээд, хамта ажаллажа эхилхэдээ, түбhэн юумэндэ анхаржа, хүнүүдэй ажаглалта, хараса бүхэниие өөрынхөөрөө ойлгожо, сэгнэжэ байхааш. Харин минии тудаhан түрүүшын коллектив намайе аргагүй hайнаар угтажа абаа hэн. Тиимэhээ дуратайгаар хүдэлжэ эхилээб. Иимэ hайн зоной дайралдаагүй hаа, оёдол гээшые үни хада хаяжархиhан байха байгаа ёhотойб.

Удаань нүхэрөө дахажа, Мухар-Шэбэр, Улаан-Үдэ ерээб, Улаан-Үдэдэ ерэhээр лэ «Одон» ательедэ эсхэгшээр ороод, мүнөө болотор эндээ хүдэлнэб. Эндэ зуу гаран хүн ажалладагбди. Найман эсхэгшэбди. Гурбаниинь дээдэ классай тоотой зомди. hаяын сагта ательемнай 1 разрядай болгогдохоёо байна. Үйлэдбэриин болон салин хүлhэнэйшье талаар ехэ хубилалта боложо эхилээд байна.

Шиидхэгдэхэ ёhотой асуудалнууд ажал дээрэмнай олон лаб даа. Хубсаhа хунарай магазинда элбэг бэшэ болоходо, оёдолой газарта захил хэгшэд олошорно. hарадаа манда 1200—1250 хүн захил хэдэг. Жэл соо хэдыб гэжэ бэлэхэнээр тооложо гаргахаар. Теэд энэ гайхалтай бэшэ. Урданайхидал адли элбэг бүд, арhа шүрбэhэ бидэ харахаяа болинхойбди. Үнгэрхэдөө ниитэ кэшье дутана. Харин тиихэдэ зоной, захил хэгшэдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүд ямар орёо болоно гээшэб?

Эдэ бүгэдын талаар али бүхы хэмжээ нүүдэй абтахын тулада партийна, профсоюзаймнай эмхинүүд яhала оролдолго гаргадаг юм. Гэхэ зуураа, hамбаашалан, партиин гэшүүн хадаа hанамжаяа хэлэхэ hанаатай байнаб. Би Мухар-Шэбэрэй ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадта хүдэлжэ байха үедөө, 1964 ондо, партида ороо hэм. Тиихэдэ В. К. Перевалов (мүнөө Дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо байна) партиин райкомдо хүдэлжэ байгаа. Юрын хүдэлмэришэн байhан намда Василий Константинович ехэ hайнаар зохидоор ойлгуулжа, КПСС-эй гэшүүн боложо орохыемни дурадхаhан юм гээшэ. Тэндэ секретаряар хүдэлжэ байhан К. К. Шомоевой гарhаа партийна билет абаа hэм. Теэд партида ороhондоо би нэгэтэшье шаналаагүйб. Харин улам дэмжэлгэтэй, hайн ябааб гэхэ байнаб.

Партиин райкомуудай гэшүүнээр хэдэн дахин hунгагдаhанби, арадай сүүдэй заседатель ябааб, оёдолойнгоо нэгэдэлэй партбюрогой гэшүүнээр олон жэлдэ хүдэлөө hэм. Теэд энэ бүгэдые хэлэхэдээ, юу тэмдэглэхээ hананабиб гэхэдэ, хэзээ нэгэтэ үнэн сэдьхэлээрээ мэдэржэ, хүндэлжэ, партида ороhон аад, мүнөө юундэ зариман гарана гээшэб? Энэ ябадалые бии ойлгоногүйб. Бүдүүлигээр хэлэхэ болоо hаа, энэмнай партидаа урбаhан ябадал гээшэ.

Зарим нэгэ хүтэлбэрилэгшэдэй зүбөөр хүдэлжэ шадаагүйдэ, бүхы парти зэмэтэй байха гэжэ яаха юм? Энэ, минии hанахада, тон буруу ойлгосо. Партиингаа нэрэ хүндые, эсэгынгээ нэрэдэл, бидэ хамгаалха, нангинаар сахиха ёhотойбди. Би тиигэжэ хэлэдэгшьеб, хэлэхэшьеб. Юундэб гэхэдэ, партиин хүсөөр энэ боложо ябаhанаа би мэдэдэгби.

Нүхэдэйнгөө нёдондо намайе горсоведэй депутатда кандидадаар дэбжүүлхэдэ, хэдэн хүнэй дундаhаа hунгагдан гаража, депутат болошоhон байнаб. Сэхыень хэлэхэдэ, депутат болохоб гэжэ этигээшьегүй байhан хүм. Гэр байрын-коммунальна асуудалай талаар комиссидаб. Теэд шиидэжэ хүдэлөөб гэхэ аргагүйб. Депутадай дүй дүршэлгүй байhан тула даб дээрэ иимэ байдалтай байнаб. Тиигэбэшье hунгагшадай найдал харюулхал хэрэгтэй гээшэ.

А. ДАНИЛОВА,
«Одон» ательегэй эсхэгшэ
Улаан-Үдын горсоведэй депутат.

Тэжээл бэлэдхэлгэ—бүгэдын хэрэг

САГ ҮНГЭРНЭ, ШАМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

...ст hарымнай үшөө нэ... олоон хоног үнгэрбэ. Энэ ...са соо олон районуудта ... бороо орохоhоо гадна ...мүрэн эрье, hабаhаа ха... ...эрлэжэ, хүсэлдүүлэшэгүй ...лон ушаруулаа. Буряадай ...тикын республиканска ...ленинин суглуулжа сог... ...он тоо, мэдээнүүдые зэр... ...хэн харахада, районуудай ...нуудта үбhэ, тэжээл бэ... ... хүдэлмэри зогсолто... ...р ябуулагдаhан байна. ...лбол, үнгэрhэн долоон ...то республикымнай кол... ...совхозуудта болон хүдөө ...ын бусад нэгэдэл, пред...тинуудта бүхыдөө 35.627 ...рай ногоон сабшагдажа, ...952 центнер үбhэн бэлэд... ..., 243.743 центнер се..., 392.200 центнер силос ..., 30.574 центнер ...ной витаминтай гурил ...гдаа. Тобшолбол, энэ ху...саа 325.818 центнер тэ...лэй единицын хэмжээнэй ... тэжээл абтаба.

...марай эхин hарын гараад ...ан мүнөө үедэ тэжээл ...дхэлгээ түргэдхэхын ха...аар шанартань онсо ан... ...е хэрэгтэй ха юм. Сагай ...лай иимэ hаад, түбэг ушаруулжа байхада, үбhэ тэжээл шанартайгаар бэлэдхэhэн лэ ажахы, бригада, звенонууд алишье талаараа бариишаха байна. Хура бороогой таhалдангүй шахуу орожо байхадань, гансал түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэhэн лэ коллективүүд шанартайгаар үбhэ бэлэдхэжэ, силос, сенаж даража абаха байна бэшүү. hүүлэй мэдээгээр Кабанскын районой Бэйгалай ОПХ-гай үбhэшэд ажахынгаа инженернэ албанай хүдэлмэрилэгшэдэй туhаламжаар Тюмениин түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байна. Эдэнэрнай сабшагдаhан ногоо шиигтэйхэнээр суглуулаад, хүсэтэй вентиляторaар үлеэлгэжэ хатаана.

Үнгэрhэн хугасаа соо диилэнхи районуудта сабшалангүй болон таримал ногоон ехээр сабшагдаа. Илангаяа Баргажанай, Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Загарайн, Хяагтын, Прибайкалиин, Тарбагатайн, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Хориин районой колхоз, совхозуудта сабшагдаhан ногоон ехэ. Дурсагдагша районууд hүүлэй үдэрнүүдтэ сабшалангайнгаа үргасые сенажда, ногооной витаминтай гурил гаргаха агрегадта хэрэглэхээ ногоо ехээр унагаагаа гээшэ. Тиихэдэ Хэжэнгын, Баунтын болон бусад районуудай ажахынууд элдэб шалтагhаа уламжалан, үбhэ хуряаха хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулжа бираагүй байна.

Август hарын hүүлээр долоон хоногой туршада Баргажанай районда 21.560 центнер, Зэдын районой ажахынуудта 39,656, Түнхэнэй районой колхоз, совхозуудта 22.980 центнер, Яруунын, Хориин районуудта —18.967—19.248 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбhэн, сенаж, силос, ногооной витаминтай гурил бэлэдхэгдэбэ. Жэшээлбэл, энэ хугасаа соо Баргажанай районда 21.625 центнер үбhэн бэлэдхэгдээ. Тиихэдэ Загарайн, Кабанскын, Хурамхаанай, Түнхэнэй районой ажахынууд урдахи долоон хоногойхиhоо хоёр дахин ехээр үбhэ бэлэдхээ.

Шэмэ шанартай сенаж ехээр даража байhан Ивалгын, Хяагтын, Хориин, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Зэдын районууд урагшатай. Тиин гэhээ Яруунын, Загарайн, Захааминай, Хурамхаанай, Прибайкалиин районой ажахынуудта мүнөө хүрэтэрөө сенаж дарагдаагүй байха юм.

Урдахи долоон хоногто центнершье силос дараагүй. Баунтын, Зэдын, Хурамхаанай районууд мүнөө иимэ тэжээл горитойгоор нөөсэлжэ захалаа. Тиихэдэ Яруунын, Кабанскын, Түнхэнэй районой ажахынуудта силос дараха хүдэлмэри бусадhаа үргэнөөр ябуулагдана.

Ногооной гурил гаргаха агрегадууд ажахы бүхэндэ хүдэлгэгдэhөөр. Үнгэрhэн долоон хоногой туршада бүхы шахуу районуудта ногооной витаминтай гурил горитойгоор гаргагдаа.

Хаhа сагай үнгэрөөшье hаань, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэмнай үшөө хахадлаашьегүй байна. Тиимэhээ энэ харюусалгата хүдэлмэрээ түргэдхэхэ гээшэ онсо шухалада тоологдоно. Сагай уларилай энэ бэрхэшээлые түрүү онол арга, дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэбэл, дабаха арга боломжонууд бии. Мүнөө урдымнай нэбтэрүүлhэн арга шадабари тон хэрэгтэй болобо гээшэ.

Редакциин агропромышленна таhаг.

ДЭЛГҮҮРЭЙ ХАРАА ШУГАМ БЭЛДЭГДЭНЭ

Союзна договорой үндэhэ hуури болохо дэлгүүрэй экономикодо шэлжэн орохо союзна программын хараа шугамые бэлдэхэ талаар хүдэлжэ байhан бүлэгэй ажал ябуулгын дүнгүүд тухай августын 16-да Москвада журналистнуудта мэдээсэгдэhэн байгаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Ельцин, СССР-эй Президентскэ соведэй гэшүүн С. Шаталин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. Абалкин, СССР-эй Президентын туhалагша Н. Петраков, мүн тэрэшэлэн хүдэлмэриин бүлэгэй гэшүүд-мэдээжэ экономистнууд уулзалга дээрэ байлсаба.

— Программа зохёоходо хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые зарим союзна министерствэнүүд болон албан зургаануудай үгөөгүй байhаниинь тус бүлэгэй хүдэлмэридэ онсо бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна, — гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Явлинский мэдээсэбэ. — 25 министерствэнүүд болон албан зургаануудай 12-ынь лэ иимэ мэдээсэлнүүдые саг соонь үгөө. Тиигэбэшье хүдэлмэриин бүлэгэй олон гэшүүд тогтоогдоhон болзорто энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ гэжэ найдана.

Эрдэмтэдhээ, предприятинуудhаа, коллективүүд болон зарим эрхэтэдhээ мэдүүлгэнүүд ороно гэжэ тэмдэглэгдэhэн байна. Хүдэлмэришэдэй элдэб хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдтэй хүдэлмэриин бүлэгэй түлөөлэгшэд баhал уулзаhан байгаа. Зохёогдожо байhан программын олонхи зүйлнүүдээр тэдэнэртэй үгэеэ ойлголсоно, тэрэниие бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зүгhөө бүхы талын дэмжэлгэ үзүүлэгдэхэ бээ гэжэ найдажа болохо.

ЗАМБУУЛИНДА ЗАЛГАГДАБА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

1990 оной августын 17-до Москвагай сагаар 9 час 26 минутада «Прогресс М-4» гэжэ ашаанай онгосо «Мир» гэжэ жолоодогдодог комплекстой замбуулинда залгалдаба.

Бэе бэеэ бэдэрэлгэ, дүтэлэлгэ, залгалдалга эдэ онгосонуудай бортовой автоматикын туhаламжаар бэелүүлэгдэhэн байна. Эдэ бүхы үйлэ хэрэгүүд ниидэлгые залан хүтэлдэг түбhөө хинагдаа, космонавтнууд Манаков болон Стрекалов адаглан шалгаа.

Станциин газааhаа оролгын хубиин талаhаа «Прогресс М-4» комплексдо залгалдуулагдаа. Нэгэдхэгдэмэл двигателиин түхеэрэлгэдэ хэрэгтэй түлишэ, эдеэ хоол, уhан, элдэб түхеэрэлгэнүүд, аппаратура болон почто иигэжэ асарагдаба.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй болон экипажай элидхэлнүүдэй ёhоор «Мир» гэжэ жолоодогдодог комплексын бүхы системэнүүд hайнаар хүдэлнэ. Геннадий Манаковой болон Геннадий Стрекаловай бэенүүд hайн.

ХЭБЛЭЛ ТУХАЙ ХУУЛИ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Августын 14-дэ СССР-эй Госкомпечатьда табан газетэ, журналнуудай бүридхэлдэ абтаhан тухай түрүүшын үнэмшэлгэнүүд үгтэhэн байна. «Известия», Моссоведэй «Куранты» гэжэ газетэнүүд, Московско областиин Шелковско райондо ажаhуугша Ю. Князевай эмхидхэhэн «Пресс-Оригинал» альманах тэдэнэй дунда бии.

Страстна бульвартахи байшанда сутларhан совет ба гадаадын журналистнууд Хэблэл тухай Хуулиин бэелүүлэгдэжэ эхилhэнэй гэршэнэр болобо. Газетэ, журналнуудые бүридхэлдэ абаха гүйлтатай 124 мэдүүлгэ оронхой гэжэ Госкомиздадай хүдэлмэрилэгшэд мэдээсэбэ. Тэдэнэй 100 гараниинь шэнэнүүд юм. Зохёохы ажалтанай холбоонууд, министерствэнүүд болон албан зургаанууд эдэ газетэ, журналнуудай диилэнхи олонхиинь эмхидхээ. Эрхэтэдhээ 20 мэдүүлгэ оронхой.

Мүнөө дээрээ мэдүүлгэ баригшадта арсаhан ушар байгаагүй гэжэ уулзалга дээрэ баhал мэдээсэгдэбэ. Газетэ, журналнуудые бүридхэлдэ абаха үедэ гарадаг бэрхэшээлнүүд тухай хэлэгдээ. Тобшолон хэлэбэл, тэрэниие эмхидхэгшэдэй эрхэ уялгые тодорхойлолготой тэдэнэй олонхинь холбоотой. Хэблэл тухай Хуули хүдэлмэриин гол хүтэлбэри болохо гэжэ Госкомиздадай хүтэлбэрилэгшэд тайлбарилба.

Хөөрэлдөөнэй темын тэдэнэртэ бултандань хабаатай байhан тула журналистнууд энэ хөөрэлдөөгөөр ехэтэ hонирхоhон байгаа. Дэлгүүрэй харилсаануудта түрүүлэн орохобо байhан хэблэлэй бусадшье олон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай хөөрэлдөөн болоо. Газетэ, журналнуудай шэнэ байдалда хайшан гэжэ хүдэлхэ, тэрэниие эмхидхэгшэд болон тараагшадай хоорондохи харилсаанууд тухай асуудалнуудта хэблэлнүүдэй, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд харюусаа. Дэлгүүрэй харилсаануудта шэлжэн орохододо эрхэтэдтэ түлэгдэхэ түлбэриин хэмжээнүүдые тодорхойлходоо, газетэ, журналнуудай сэнгүүдэй дээшэлhэниие хараада абаха ёhотой гэhэн бодол хэлэгдээ.

(ТАСС).

НЮТАГАА БУСАНА

АММАН. (ТАСС-ай корр. Геннадий Марунин). Кувейтhээ асарагдаха түрүүшын бүлэг совет эрхэтэд Амманай Алия аэропортhоо үсэгэлдэр ниидэжэ гараха хараатай hэн. Пассажирнуудые болон тэдэнэрэй абажа ябаhан ашаае сэхэ совет самолёдто асарха гэжэ Иорданиин засагаархидтай хэлсэгдэнхэй.

Тус бүлэгэй бүридэлдэ гол түлэб совет нефтянигуудай үхибүүд болон hамгадынь ороно. Тэдэнэр Кувейтын нефть олзоборилдог, болбосоруулдаг предприятинуудта хүдэлдэг юм. Багдадаар дамжуулан, Эль-Кувейтhээ Амман хүрэтэр ерэхэдэ орёо байhанhаань боложо, тус самолёдой ниидэжэ гараха саг хубилжа болохо.

...ӨӨhЭДЫГӨӨ ЯАЖА ХАНГАХАБ?

...СПУБЛИКЫН ӨӨhЭДЫНГӨӨ ОЛОhОН МҮНГӨӨР ӨӨhЭ... ХАНГАХА, ӨӨhЭДЫГӨӨ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ГУРИМДА ...ХА ТАЛААР ЭМХИДХЭЛЭЙ КОМИТЕДЭЙ АРБАН ХО...ОХИ ЗАСЕДАНИ БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ ...ДТЭ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ. ТЭГШЭ ЖЭЛЭЙ СААНА ЭНЭ АСУУ...ААР ДОКУМЕНТНҮҮД БЭЛДЭГДЭЖЭ ЭХИЛhЭН ЮМ.

...седани дээрэ дүрбэн асуу...харагдажа үзэгдөө. «Рес...ыие шэнэ гуримда оруул... талаар хүдэлмэрнүүдые ...угэ» гэhэн түрүүшын ...далаар Буряадай АССР-эй ...ланай Түрүүлэгшэ Л. П. Та...ев үгэ хэлэбэ.

...хидхэлэй комитедэй бэл...эн гол документ хадаа өө...ынгөө олоhон мүнгөөр өө...гөө хангаха тухай концеп...мун болоно. Мүн лэ энэ та...н тусхай тогтоолой проект ... юм. Өөhэдын финансова ...эсэнүүдтэй болохын тула ... хэрэгтэйб? Нүхэр Табалае...hанамжаар, экономическа ...шадалай ашаг үрэ, үйлэд...эриин үндэр бүтээсэ, буйлуу...болбосоруулдаг hалбариие ...шеелгэ, үнэ сэнгүүдые шэ... хаража үзэлгэ, урьhалам... мүнгэ зөөриеэ өөhэдөө ...ээд хубаарилга гэхэ мэтын ...аар энэниие туйлмаар. ...рэнэй захилда хандаса хо...ынь тон хэрэгтэй гээд ... зариманай hанамжалаа ..., нүгөөдүүлынь hаад тойбо... гэнэ. Гэбэ ябабашье гүрэнэй ...лай булюу hайн талань ха... материальна - техническэ ...нүүдээр батадхалга бшуу. ...ологическа байдал hанаа ...моор. Дэлхэйн олониин урда Байгал нуурай түлөө харюусалгатайгаа мэдэрнэбди. Байгаали хамгаалгада гаргашалагдаха мүнгэ зөөриин республиканска фонд байгуулагдаха зэргэтэй гэжэ Госпланай Түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

Дэлгүүрэй экономикые хараада абахада, гадаадын экономическа ажал ябуулга урданайхиhаа ондоо шэнжэтэй болохо. Республикамнай хэрэг ёhоор ажал эрхилэлгын сүлөөтэ зоно гэжэ соносхогдохо юм.

Зарим асуудалаар ондо ондоо hанамжанууд бии байhаар. Мүнгэ зөөриин-бюджетнэ, шэнэ гуримда оролгые эрхэнүүдэй талаар хангаха, районуудта бэлэдхэл ябуулха, гэрээгэй продукци, налогуудай нормативүүд—эдэ бүгэдэ тухай дахинаа нарибшалан бодожо үзэхэ хэрэгтэй.

Шэнэ гуримда орохын тула республикадамнай хэдэн зуугаад миллион түхэриг дуталдана гэжэ Буряадай АССР-эй финансын министр **М. Г. Намсараев** мэдээсэбэ. hалбаринуудай ба территориальна харилсаан ямар байхаб, предприятинуудhаа республикын бюджедтэ хэр зэргэ мүнгэ зөөри оруулагдахаб—энэ хадаа шиидхэхы удхатай. Эд зөөри, Газар тухай Хуулинуудай баталагдаагүй сагта мүнгэн hантай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэнь тон бэрхэтэй. Хэрбээ предприятинуудай нютагай мэдэлэй болоо hаань, гүрэнэй захил РСФСР-hээ бэшэ, харин республикын Министрнүүдэй Соведhээ үгтэдэг болохо. Тиихэдээ хэмжээниинь предприятиин гаргадаг продукциин 50 процентhээ дээшэ байха ёhогүй. Хэдэн министерствын бюджедэй талаар ажал ябуулга харагдажа үзэгдөө. Байгал нуурые хамгаалгада амяараа мүнгэ зөөри hомологдохо ёhотой.

Шэнэ гуримда орохо тухай материалнуудай научна үндэhэ hуури тухай Буряадай эрдэмэй түбэй социально-экономическа таhагай түлөөлэгшэ **П. Ж. Хандуев** хөөрэжэ үгэбэ. Бодомжо соо оруулагдаhан финансово-урьhаламжын, социальна, оршон тойрониие хамгаалгын ба бусадшье асуудалнуудай теоретическэ талаhаа яажа үндэhэлэгдэhэн тушаа тэрэ тогтсо.

Хүтэлбэрилгынгээ онол арга хубилгахабди,— гэжэ «Бурятлестоппром» нэгэдэлэй генеральна директор **И. Г. Иванов** хөөрэбэ.— Дэлгүүрэй үедэ урданайхидаал адли түсэб түбхын түрүүндэ табигдахагүй. Тиимэhээл түсэблэлгын - экономическа таhаг үгы хэгдэхэ. 4 түб байгуулхабди. Эрдэм техникын дэбжэлтын түб, коммерческэ хүдэлмэриин, аналитическэ бүридхэлэй, түлишөөр хангалга, барилгын гэхэ мэтэ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директор **В. Я. Кокин** эй модоной hалбариин ниитэ нэгэн комплекс республика доторoo байгуулха ёhотойбди гэжэ мэдүүлбэ. Үгыл hаа, шухала энэ hалбарияа hалгааха туйлдань хүргэхэмнай. «Бурятжилкомхоз» нэгэдэлэй генеральна директор **Г. Ф. Соловьев** манай албан гол түлэб түбhөө hомологдоhон нэмэлтэ мүнгэнэй ашаар байдаг hаа, ерэхэ жэлhээ нютагай Соведүүд—захил хэгшэд, харин бидэнэрэй подрядчигууд гээд харилсаатай болохобди гэбэ.

Бурятагропромсоюзай түрүүлэгшэ **Н. Н. Найданов**, элүүрые хамгаалгын министр **В. В. Тармаев**, Үнэ сэнгүүдэй талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **К. Д. Дагбаев** гэгшэдэй удаа республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **М. И. Семенов** тон зүйтэй ажаглалтанууд хэгдээ гээд hанагдана.

Эд зөөри тухай Хуулиин үгыдэ олон асуудалай шиидхэгдэхэгүйнь эли. Бюджет бүридхэлгөөр асуудалнууд олон. Сэнгүүд гуримшуулагдаха гү? Хэды зэргээр?

Дурсагдагша бодомжо хадаа имагтал өөhэдынгөө олоhон мүнгөөр өөhэдыгөө хангаха гуримда зохилдуулан зохёогдонхой. Харин мүнөө дэлгүүрэй экономикые хараада абан, эдэ документнүүд шэнээр харагдажа үзэгдэхэ ёhотой гэжэ нүхэр Семёнов тобшолбо.

Эмхидхэлэй комитедэй хүдэлмэриин ябаса Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ удангүй харагдажа үзэгдэхэ.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь, олон жэлдэ оролдосотой hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Яруунын районой «Дружба» колхозой ахалагша хонишон **Ринчинов** Балдан-Дамба Эрдынеевич **«Буряадай АССР-эй габьяата малшан»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Барилгын талаар габьяатай байhанайнь, олон жэлдэ оролдосотой hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «Востокбурводой» Буряадай участогай ахамад прораб **Коломейцев** Павел Александровичта **«Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Буряад совет литературые хүгжөөлгэдэ аша габьяатай байhанайнь түлөө СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, «Байгал» журналай редакциин ахамад оршуулагша **Дашабылов** Георгий Цыреновичтэ республикын Верховно Соведэй Президиум **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

• • •

Арадай уран бэлиг хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Хэжэнгын соёлой байшангай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ **Шойдокова** Сэсэгма Нимаевнада **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Ниитэ-политическэ эрдэм дэлгэрүүлгэдэ, залуушуулые гоё hайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ габьяатай байhанайнгаа түлөө Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай заочно hуралсалай талаар проректор **Евдокимова** Светлана Васильевна республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Библиотекын хэрэг хүгжөөлгэдэ габьяатай байhанайнь ба олон жэлдэ оролдосо ехэтэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Сэлэнгын районой Сэлэн-Дүүмын хүүгэдэй библиотекые даагша **Власова** Роза Георгиевнада **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

• • •

Музейн хэрэг хүгжөөлгэдэ аша габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо гэбэл:

Кобылкин Владимир Петровичто — Улаан-Үдын авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй музейн директор;

Цыденова Рита Бадмаевнада — Буряадай АССР-эй уран hайханай музейнүүдэй нэгэдэлэй директор

ШАНГААР ХЭhЭЭГДЭБЭ

ПЕКИН. (ТАСС). Гүрэнэй мүнгөөр банкедүүдые эмхидхэhэнэйнгээ түлөө Хитадай банкын вице-президент Лэй Цзухуа захиргаанай талаhаа шанга хэhээлтэдэ хүртэбэ.

Нёдондоной декабрьhаа байгша оной январь хүрэтэр 7,5 мянган юаниин гарза хохидол гүрэндэ ушаруулhан сайлалгануудта тэрэ хабаадаhан байгаа гэжэ «Жэньминь жибао» газетэ мэдээсэнэ. Гуандун провинциин Цзянмэнь хотын мэрэй Лэй Цзухуада зорюулжа хэhэн сайлалгада 1400 юань гаргашалагдаhан байна.

Энэ хэрэгые мүрдэhэн КНР-эй Хиналтын министерство иимэ сайлалгануудые эмхидхэгшэдые захиргаанай талаhаа шангаар хэhээхэ дурадхал оруулаад, уригдаhан зон бүхы юумэнэй түлөө түлэхэ ёhотой гэhэн эрилтэ табиба.

ПАРТИЙН АЖАБАЙДАЛ

Шэнэдхэлгын замаар

ХАРАА БОДОЛОО ТОДОРХОЙЛОО ГҮТ?

Партиин XXVIII съездын шиидхэбэринүүд хүн зоной анхарал татаhаар. Зүгөөр тэдэнэй hанамжанууд ондо ондоо байна. Нэгэ зариманиинь нятаран нэгэдхэхэ ёhотойбди гэжэ мэдүүлнэ. Нүгөөдэ бүлэг хүнүүд орон дотороо олон партиhаа бүридэhэн байгуулалта тогтоохо зэргэтэйбди гэжэ тоолоно.

Мүнөөнэй сагта коммунист байхада ямар гээшэб? Тэрэнэй манлайта үүргэ ямар удхатай болооб? Ямар парти общественно политическэ эрэмэлэлгэ болохо зэргэтэйб? Эдэ асуудалнуудта коммунистнуудай үгэhэн харюунууд доро толилогдоно.

Р. Я. АХМИНЕЕВ, КПСС-эй ветеран:

— Сэхэнь хэлэхэдэ, өөрынгөө hанамжа хэлэхэнь угаа бэрхэтэй байна. Съездын материалнуудые бултыень унжа танилсааб. Гэдэ съездын делегат Н. А. Чебаткоотой уулзалга байгаа. Тиигэшье hаа, саашадаа ямар замаар ябаха гээшэбибди гэжэ hайнаар ойлгоногүйб. Коммунист тухай иигэжэ hанагшааб: партиин гэшүүн хадаа хамагые хүндэ хүшэр ушарай тохёолдоходо, коммунист энэдэ байха зэргэтэй. Нэгэтэ хүбн зэдээ холбоотой тиинэгээ үг зорилгонуудые, нэрэ хүндые ябадалаараа үргэхэ, хэрэгтэй hаань, хамгаалха ёhотой гэжэ hанагшааб.

М. А. ПЯЕВ, Каменскын автотранспортна предприятиин директор:

— Минии hанамжа гэжэ гү? Һүүлэй үедэ ниитын удха шанартай анхабтар олон үйлэ хэрэгүүд болоно. Тиимэhээ партиин съезд шэнги томо хэмжээ ябуулга ээлжээтэ юрын үйлэ хэрэг мэтээр ойлгогдоно. Партиин эхин организаци юу хэхэ ёhотойб гэжэ съезд дээрэ тодорхойлогдоогүй. Энэнь ехэ харамтай байна. Һаяын хоёр-гурбан жэлэй туршада манай экономико горитой хубилалтануудай hаань, партиимнай hандарха hалаха гэжэ hанахаар. Парти үндэhөөрөө үгы болошохоогүй. Арад зоной дахуулан түрүү хүсэн байхаа болихо гэнэб. Хэрбээ экономико мобилизаци hайн тэсээшэ боложо эхилбэлэнь, партиин бүхы түрүү хүхэ зохёолнуудые али болохоор дэмжэхэбди.

Үйлэдбэриин предприятида партиин эхин организаци хэрэгтэй гү гэhэн асуудалнууд hүүлэй үедэ гарадаг болоо. Хэрбээ өөрынгөө предприяти тухай хэлэхэ болоо hаа, манда, хүтэлбэрилэгшэдтэ хүндэ зүбшэн хэлсэхэ, шухала шиидхэбэри абаха, үйлэдбэридэ түhалха аргатай партийна бүлэг хэрэгтэй. Хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн тиимэ бүлэг манда бии. Жэшээнь, би ямар нэгэн юумэ бүтээхэ гэжэ шиидэхэдээ, гансаараа алдуутай шиидхэбэри абажа болохо байна ха юмбиб. Тиимэhээ иимэ бүлэгэй ганса зүбшэл, дурадхалнууд бэшэ, мүн тэрэнэй дэмжэлгэ намда угаа хэрэгтэй байдаг.

КПСС-эй зэргэдэ орohоорни арбан хоёр жэл болобо. Партиhаа гараха тухай hанамжалаа гут гэжэ hурана бээзэ? Мүнөө дээрээ бодомжолоогүй байнаб. Тиигэшье hаа, нэгэ hанамжаа үшөө дахин дабтахам: хэрбээ оронойнмай экономико hайн хубилалта, гадна экономическа реформа [illegible] Хоёр заседани үнгэргөөбди. Хүтэлбэрилэгшэдэй болото ажал хэхэ эрмэлзэлтэй байhыень ехэтэ hайшаагааб. Тиин Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводто технологическа гурбадахи лини ашаглалгада оруулха гэhэн шиидхэбэри абаабди. Тус линиин хүсэндөө ороходо, үйлэдбэрилэгдэhэн шиферэйнгээ зарим хубиие район соогоо үлөөдэг болохобди. Энэ манай түрүүшын алхам болоно гэжэ тоолоноб. Иигээд лэ бэеэ даагаад хүдэлжэ hураха байхабди.

Н. М. ПОЛОМОШИН, «Агропромхимия» нэгэдэлэй парторганизациин секретарь:

— Съезд дээрэ үгэ буляалдалга шангаар болоо. Съезд тухай өөрын hанамжатайб. Шухалань гэхэдэ, саашадаа яагаад ажаhууха ёhотойбибди гэhэн өөрын бодомжотойб. Мүнөөнэй үедэ хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр политическэ нэгэдэлгэ хэрэгтэй. Зүгөөр тиимэ нэгэдэлгэ болоно гэжэ мэдэрнэгүйб. Юундэб гэхэдэ, бии байгаа коммунистнуудай дэмжэлгэ hулаханаар хэнэ. Иимэ байhандань би тэдэниие зэмэлнэгүйб. Коммунистнуудай зэргын тооное олон болгохын түлэ элдэб хүнүүдые абадаг байгаабди гэжэ мартаагүй хадаа тэдэниие еройдоошье зэмэлнэгүйб. Сэхэ руунь хэлэбэл, манай партийна организацида КПСС-эй зэргэhээ гараха дуратай хүнүүд бии. Тэдэнэй хүсэлөө мэдүүлбэлнь, ямаршье hаалта тэдэндэ хэхэгүйбди. Хамаагүй, үсөөн коммунистнууд үлэг. Тиин үсөөншье hаа, бата бодолтой хүнүүдтэй хүдэлхэб. Тобшолбол, би тогтууритай байдалай түлөөб.

Иигээд лэ съезд үнгэршэбэ. Бүхы хүнүүд өөрынгөө хараа бодолые тодорхойлоо ёhотой. Мүнөө нютаг нютагуудта бүхы юумэн гуримшуулагдажа эхилхэнь ха.

Съезд дээрэ партиие тон зүб шүүмжэлээ. Партиин ЦК-да «хангалтагүй» гэhэн сэгнэлтэ үгэсбди гэжэ зарим делегадууд дэмы дурадхаагүй. Иигэжэл өөhэдтөө шүүмжэлхыгээр хандажа, партиингаа нэрэ хүндые үргэхэ аргатайбди. Гадна экономическа онол аргануудые нарижуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо, партиин табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ уялгатайбди.

Үйлэдбэри дээрэ, хүн зоной ажаhуудаг газарнуудта партийна организацинуудай байhаниинь хэрэгтэй юм гү гэhэн асуудал табигдадаг болонхой. Минии hанахада, хэрэгтэй. Илангаяа предприятинуудта партийна организацинуудые тараахa гэhэн дурадхалые буруушааноб. Мүнөө коммунистнуудhаа ондоо хүнүүд манлайта үүргэ дүүргэжэ шадаагүй байна. Илангаяа үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, юрын хүдэлмэришэдэй хүсэл эрмэлзэлнүүдые хамгаалгада коммунистнууд лэ ехэ үүргэ дүүргэнэ ха юм.

Л. ЧЕРКАШИНА.

Кабанскын район.

АПК: ажалай эмхидхэл ба экономико

ГАНСА ГАРШАГ hЭЛГЭЛГЭ БЭШЭ

Хүдөөгэй ажалшадта бэеэ даагаад хүдэлхэ арга олгогты, эрхэ үгэгты, газарай болон бүхы юумэнэйнь эзэд болгогты, албадаха зонхилхоёо болигты, мүнгэ зөөрөөр туhалагты, тиигээл hаатнай эдеэ хоол элбэгжэхэ гэжэ эрдэмтэд, экономистнууд хэлэдэг гээшэ ааб даа. Тэрэшье зүйтэй.

Үнэхөөрөө hая болотор колхоз, совхозуудта үбhэ, таряагаа иигээд тиигээд таригты, хуряагты гэхэhээ эхилээд, үдэр бүри элдэб захиралта, заабари үгэжэ байдаг ехэ, бага ноёд, дарганар, хүтэлбэрилхы олон органууд байгаа гээшэ. Адууhа мал олоор баринат, хамтын ажалда харша юумэ хэжэ байнат гэжэ хүдөөгэй айлнуудые баhал хашахашье ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг hэн.

Анхандаа хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ, колхоз, совхозуудта туhалха зорилготойгоор район бүхэндэ эмхидхэгдэhэн РАПО-нууд баhал энээндэ гар хүрэлсэhэн ааб даа. Тиимэhээ «эдэ эмхинүүд манай хүзүүн дээрэ hууна, тэдэ хэндэшье аша туhагүй, үгы болгохо хэрэгтэй»—гэжэ олонхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зарим хүн зон үниhөө хойшо асуудал табидаг болоhон байна.

Нээрээшье РАПО-нууд өөhэдынгөө бодото үүргые дүүргэжэ, хүдөө ажахын хүгжэлтые хурдадхажа шадаагүй. Энээнэй шалтагааниинь олон. Тэрээн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэhэнэйшье үлүү. Энэмнай олондо гол түлэб мэдээжэ.

Эгээл энээн дээрэhээ хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые бодото демократическа үндэhэтэй болгохо, захиргаанай органуудта хабаагүй, нэн түрүүн колхоз, совхозуудай, хүдөөгэй хүн зоной аша туhые хараха эмхи бии болгохо зорилго табигдаhан байна.

Тиигэжэ манай Зэдын районой РАПО-гой орондо хэдэн кооперативуудые нэгэдхэhэн агропромышленна нэгэдэл (АПО) байгуулагдаа юм. Тэрээнэй бүридэлдэ мал болон таряан ажалай, үйлэдбэриинтехническэ, проектно-барилгын, материально-техническэ хангалгын гүрэнэй кооперативууд ороо. Ондоогоор хэлэбэл, урдань район соо колхоз, совхозууд, мүн хүдөө ажахыда хабаатай промышленна, барилгын, буйлуулгын, хангалгын предприяти, организацинууд хоорондоо тиимэ нягта холбоогүй, өөhэд өөhэдынгөөл аша туhые хараад байдаг hэн. Харин мүнөө эдэ бүгэдэ гүрэнэй кооперативуудта нэгэдэжэ, нэгэ «hарабша доро» байдаг, ашаг олзоhоо оруулhан мүнгэ зөөриеэ хамталжа ашагладаг, нэгэ үг зорилготойгоор хүдэлдэг болоо гээшэ.

НЭГЭ АМИН БОЛОХОДОО...

Шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилhэнhээмнай хойшо жэл хахадhаа үлүүтэй саг үнгэрбэ. Районой хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, илангаяа хүн зониие эдеэ хоолоор хангалгые hайжаруулха хэрэгтэ ямар хубилалтанууд болоо гээшэб?

Үнгэрhэн үе соо сагай уларил орёошог байгаа. Илангаяа үнгэрэгшэ үбэлдөө хүйтэн, саhа багатай байгаад, хабартаа хура бороо ороогүй, ургамал ногоон ган гасуурта бага зэргэ дайрагдаа. Һүүлдэнь үер болоо.

Эдэ бүгэдэ районой ажахынуудай гол hалбаринуудта нэмэлтэ бэрхэшээл ушаруулhаниинь элитэ.

Тиигэбэшье бухы дээрээ энэ үе соо таряан болон мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдалга зарим тэды дээшэлээ. Нёдондо районой колхоз, совхозуудhаа, хубиин ажахынуудhаа урда жэлэйхитэй сасуулхада 12 процентээр ехэ мяхан, 3 процентээр ехэ hүн абтаhан, мал ажалай гол продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Бүхы дээрэ АПО-гой ажахынууд болон предприятинууд 61.664 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө, элдэб ажал хээ гэхэ гү, али энэ талаар түсэбөө 4 миллион түхэригөөр үлүүлээ. Мүн түсэбэй ёhоор 14 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулха байhан hаа, тэрэнээ 15,6 миллиондо хүргөө.

Байгша оной үнгэрhэн долоон hарын дүнгөөршье мяха, hү гүрэндэ худалдаха түсэб муу бэшээр дүүргэгдэжэ байна. Илангаяа зургаан ажахы нёдондоной энэ үеынхиhөө ехэ hү абаа. Жэшээнь, «Октябрьский» совхозой hү hаалиин Түбэй болон Зарубинай фермэнүүд жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 2350, 2190 килограмм hү hаажа, бүхы дээрэнь нёдондоной энэ үеынхиhөө 1600 гаран центнерээр ехэ hү абаба. Эндэхи түрүү hаалишад С. С. Ербанова, М. Г. Дашиева, Г. Ч. Хандуева гэгшэд долоон hара соо үнеэн бүриингөө hү hаамые тус тустаа 2800—3000 килограммда хүргэнхэй.

Тэрэшэлэн Ториин мориной заводой фермэнүүд hү hаалияа дээшэлүүлээ.

Районой олонхи ажахынуудай гол hалбари-хонин ажалдашье муу бэшэ үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Энэ жэлдэ 230 бригада зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга түлжүүлээ. «Октябрьский» совхозой ахалагша хонишон А. Л. Гургумова, «60 лет Октября» колхозой хонишон Л. Б. Мункуева, Борьеогой совхозой хонишод Е. Д. Чупышева, А. Г. Банзаракцаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон Р-Д. Ц. Цыренов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд зуун эхэ хонин бүриhөө 120—127 хурьга томо болгоо.

Бүхы дээрээ нёдондонойхиhоо олон хурьгад абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүхэнhөө дунда зэргээр 84 хурьган түлжүүлэгдээ. Хонид, хурьгадай гарзалалга үсөөроо.

Нэн түрүүн ажахы эрхилэлгын болон ажалай эмхидхэлэй түрүү онол аргануудай зүбөөр нэбтэрүүлэгдэhэн газарта hайн үрэ дүнгүүд түйлагдана. Нютагуудай, ажахы бүхэнэй эрхэ байдалда, арга боломжедонь тааруулжа, арендэ, гэр бүлын болон хамтын подряд нэбтэрүүлхэдэнь, АПО колхоз, совхозуудта али болохо туhаламжа үзүүлнэ. Малай үүлтэр hайжаруулха, ашаг шэмэ ехэтэй мал худалдажа абаха, селекционно хүдэлмэри hайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэнь туhалнабди.

Гэхэтэй хамта колхоз, совхозуудай гол hалбари—мал ажалда урданhаа хойшо үзэгдэдэг ехэхэн дутагдалнууд, гээгдэлнүүд үшөөл усадхагдажа шадагдаагүй. Жэшээнь, хонин hүрэгэй үүлтэр hайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэриин хэгдэбэшье, хонидhоо абтадаг ноохон, сэбэр утаhанайнь гараса мүртэй дээшэлнэгүй. Хониднай үшөөл жэжэ байhаар. Эдэ бүгэдэ хадаа үбhэ тэжээлэй дутамагhаа, үүлтэр hайжаруулха-селекционно хүдэлмэриин үшөөл тодорхой шэглэлтэй болгогдоогүйhөөнь болоно.

Шэнээр эмхидхэгдэhэн АПО ажахынуудтаяа хамта энэ талаар үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно.

ЗАХИРГААНДА БУСАЛТАГҮЙ, ГЭБЭШЬЕ...

Мүнөө колхоз, совхозууд урдынхида орходоо hураггүй бэеэ даанги болоо, ажахыгаа өөhэдөө мэдэжэ эрхилхэ, али олон асуудалнуудые өөhэдөө шиидхэхэ аргатай болоо гэнэбди. Энэнь тон hайн. Теэд зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, юрын хүдэлмэрилэгшэдшье өөhэдынгөө дураар ажалаа ябуулха, бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ, өөhэдын ухаагаар ажаллаха, ажаhууха болоходоо тулгардадаг, урда мэтэ дээрэhээ захиралта хүлеэгээд hуудаг зандаа. Энэмнай урданhаа хойшо ондоо хүнэй ама хаража hурашаhанай хойшолон шуу. Жэшээнь, хабарай тарилга, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ энэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр эмхидхэхын орондо тэдэнэр юушьеб хүлеэжэ hуудаг. Иимэрхүү ябадалhаал боложо, эхэ мал саг соогоо искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэгүй. Үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри унжагайрна, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэшье hанаhандаа хүрэмөөр урагшаа ябанагүй ха юм. Шамдыт, түргэлыт гэжэ АПО-гой зүгhөө хэлээ hааш, баhал урдынхидал таанад баhал захиржа, зонхилжо байнат гэжэ гомдохо. Теэд ажахынуудаймнай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажалшадшье хэзээ бодото эзэд шэнгеэр өөhэдөө мэдэжэ бүхы ажалаа амжалтатайгаар ябуулдаг болохоб?

Нүгөө талаараа олохон ажахынууд ямаршье үндэhэ баримтагүйгөөр али болохоор малаа үсөөрүүлхэ, өөhэдынгөө ажалые хүнгэлхэ гэжэ оролдодог. Иигэжэ байхадаа хүн зониие мяха, hүөөр хайшан гэжэ хүсэд хангахабибди? Энээн тухай юундэ бодомжолногүй гээшэб?

Иихэдээ агропромышленна нэгэдэл урдынхидаал үнөөхи захиргаанай орган болохо hэн гэнэгүйб. Тэрээндэ бусалта үгы.

Харин АПО гээшэмнай нэн түрүүн ажахынуудта туhалха, илангаяа экономикоёо бэхижүүлхэ, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ гэхэ мэтэ хэрэгтэнь тэдэндэ туhалха зэргэтэй. Жэшээнь, бидэ мүнөө район соогоо хүдөө ажахын продукци буйлуулха, хадагалха, предприяти бии болгохо, барилгын өөhэдын индустритай болохо асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулнабди. Эдэ бүгэдэдэ даб дээрэ гүрэнhөө ехэ мүнгэ зөөриин үгтэхэ аргагүй байhан хадань бидэ ажахынуудайнгаа, предприятинуудайнгаа үлүү мүнгэ зөөриие хамталжа, буйлуулгын тиимэ багахан предприятинуудые (колбаса болон мяханай бусад зүйл буйлуулжа гаргаха, арhа элдэхэ цехүүд, тоhоной завод гэхэ мэтэ) бариха хүдэлмэри ябуулнабди.

Энээнэй ашаар районой түбтэ эдеэ хоолой зүйл наймаалха «Одон» гэжэ фирменнэ магазин нээхэ аргатай болоо. Жэлэй туршада энэ магазин 139,3 мянган түхэригэй эд товар, тэрэ тоодо 84,3 мянган түхэригэй мал ажалай продуктнуудые хүн зондо худалдаа. Арhа элдэхэ болон оёдолой цехүүд түрүүшын продукци гаргажа эхилбэ. Колбасна цех гүйсэд хүсэндөө ороходоо жэлдээ 500 мянган түхэригэй продукци гаргаха аргатай.

Мүн лэ фирменнэ магазинда огородой эдеэн (үгэрсэ, помидор, hонгино, мангир, элдэб ногоон овощ) худалдагдана. Саашадаа хартаабха, овощ хадагалха тусхай байра, мүн хабарай дулаан теплицэ, умда хараха зүйлнүүдые буйлуулха цех, капуста, үгэрсэ, помидор дабhалха түхеэрэлгэнүүд бии болгогдохо юм.

Тиигэбэл нютагтаа ургуулhан ургамалай эдеэе гутаангүй, гээлтэдэ оруулангүй хүн зондо хүргэхэ аргатай … набди.

Элдэб хэрэгсэлн… маг, хангалгын хэр… hаань, барилгын, … техническэ, проект… тивууд баhал бага … мэри бүтээнэ. Эд… вуудай түхэлдөөгүй … ашаг үрэ ехэтэй… тэйгээр хүдэлхын … нилээд ехэ юумэ … ди. Эндэ түргэнөөр … асуудалнууд олон.

Агропромышленна… бии болгожо, түс… тивуудые эмхидэ… шье талаараа зүб … на. Нэгэдэхеэр, кол… бүхэнөөр өөрын … луулгын цех гү, … завод барижа яаш… гүй байна ха юм. … хын үйлэдбэрине … рээ урагшань ябу… хагүйбди. Хоёрдо… барилгын гү, али … предприятинууд, … техническэ хангал… колхоз, совхозуу… ойродоошье харад… дөөл ашаг олзо … гэжэ оролдодог, … мэхэлээдшье үзэд… Мүнөө тэдэнэр н… ционернүүд боло… ондоогоор хүдэл… Гансал бүхы хэрэг… сааhаа хангалга… ажалые гэдэргэ та…

Ажалаа хайшан … набибди? Хоёр hар… АПО-гай правлени… зарлажа, элдэб ш… далнуудые хаража … хэнэбди. Жэлдэ … бүхы түлөөлэгшэд… үнгэргэгдэжэ, тэндэ … кооперативуудай т… рэй суглаан зарла…

Тинхэдээ урдын… рэ ажахынуудай … далнуудые шүүмж… хээ суглаа, зүбл… бэшэбди. Имагтаа… хүсөөр тэдэндэ … бүхы асуудалнууд… зүб арга зам оло… дэхэ, зүбшэхэ гэж… бшуубди. Энэл ажа… шэглэл болоно.

Ю. [illegible]

Зэдын районой …мышленна нэгэ… лениин түрүүл…

Сэлэнгэ станциин коллектив түмэр замай Улаан-Үдын отделениин түрүү подразделенинүүдэй тоодо ородог юм. Байгша оной эхинhээ ашаа эльгээхэ, вагонуудай ашаа тээлгэ, буулгалга доро байха сагые хорооxо даабаринуудаа сүм бэелүүлhэн байна. Станциин дежурна В. В. Перезаловагай хүтэлбэрилдэг халаанай коллективэй оруулhан хубита эндэ горитой байха. Тэдэнэр түсэбөө холо үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшадай тоодо оролсоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Перевалова

М. СУТУРИНАЙ фото.

ХАРГЫ ЗАhАБАРИЛНА

Загарайн харгы заhабарилгабарилгын участогай коллектив бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, районой барилгын эмхинүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүүлнэ. Байгша оной долсон hарын түсэб сүм дүүргэhэн байха юм. Түсэбэй ёhоор 593,8 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ ёhотой аад, үнэн дээрээ 601,4 мянган түхэригтэ хүргэжэ шадаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ районой hуурин, тосхонуудай хоорондын харгынуудые бариха, заhабарилха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулна. Мүнөө Новоильинск, Горхон, Кижи hуурину хүрэтэр авто-харгы барижа байна. Мүн Шэнэ Бэрээн, Татарский Ключ тосхонууд хүрэтэр харгы барижа, ашаглалгада тушаагаа. Улаан-Үдэ—Загарай-Кижи гэhэн участогай харгы заhабарилагдажа дүүргэгдээ. Л. А. Павловай хүтэлбэрилдэг бригада энэ харгы заhабарилаа юм. В. Н. Сороковиковой бригадын коллектив шэнэ харгы барилга дээрэ бүтээсэтэйгээр ажаллажа, түсэбтэ даабарияа холо үлүүлээ. Автогрейдерист А. И. Белых, А. В. Мергинев, жолоошон В. А. Бурдин, А. А. Мартынов гэгшэд оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, олоной дундаhаа шалгарна.

Мүнөө участогай коллектив байгша оной түсэбтэ даабаринуудые сүм дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлэн hайнаар хүдэлжэ байна.

Г. ДОРЖИЕВ.

ДЭЛГҮҮР ТЭЭШЭ ХҮШЭР

Дэлгүүртэ зөөбол орохобди гэhэн бодолтой бидэнэр үниинэй эбсээ гээшэ хабди. Эдеэ хоолой зүйлнүүдээр болон бусад эд бараанай дутэлгаар бунигтай алдар солотой болоhон, hандаржа байhан манай экономикые абарха арга зам гансал дэлгүүр болоно гэжэ бодонобди. Дэлгүүрэй харилсаануудта оролгын болзор тодорхойлогдонхой. Энэ хэрэгтэ 500 үдэр үгтэбэ ха юм. Сүлөө дэлгүүрэй оршон байдалда урдань огто байжа үзөөгүй манай зоной тэрээнтэй хамта ерэдэг бүхы юумэнhээ: үнэ сэнгэй ургалтаhаа, ажалгүйдэлгэhөө, заримашуулай баяжалгаhаа, нүгөөдүүлэй үгырэлгэhөө ехээр дураяа гутахагүйнь тулада энэ саг хэрэгтэй байгаа гээшэ ха...

1991 оной январиин нэгэнhээ СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолоор хүсэндөө оруулагдаха наран сэсэг, саахарай свёкло, хлопок, лёной продукци, тамхи, сайн наhаша, мал болон шубуу, hү худалдажа абалгын сэн дээшэлүүлхэ ябадал эдэ бүгэдэдэ бэлдэлгын талаар абтаhан хэмжээнүүдэй нэгэн болоно гээшэ. Эдэ сэнгүүд дунда зэргээр 32 процентээр ургажа, 68,3 миллиард түхэриг гүрэмнай гаргашалха юм. Жэшээлхэдэ, 1 литр hүнэй прейскурантна сэнгэй 34 мүнгэн байгаа hаань, худалдажа абалгын сэн 56 мүнгэнhөө 67 мүнгэн болоторoo ургахань. Тиигэжэ тэдэниие үйлэдбэрилгын ашаг үрыень 13-hаа 40 процент хүрэтэр ехэ болгохо арга олдоно. Гүрэндэ тушаагдаhан эбэртэ бодо малай худалдан абалгын сэн 31 процентээр ургахаар хараалагдана. Энээнhээ нэгэ бага урда орооhото ургамалнуудай шэнэ сэн тогтоогдоhон байгаа гэжэ мэдэнэт. Харин хлопогой үнэ сэн үшөө нёдондо юрэнхы дээрээ 1,2 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдоо hэн. Продукциин болон түүхэй эд хэрэгсэлнүүдэй бусад сэнгүүдые тогтоохо ба хэмжээень тодоруулха талаар гараhан асуудалнуудые республика бүхэнэй правительство hаяын сагта хаража үзэхэ, шиидхэбэри абаха зэргэтэй.

Иимэ хэмжээнүүдэй абтахыень хүдөөгэй ажалшад үниинhөө хойшо хүлеэжэ байгаа. Юуб гэхэдэ, арадай ажахыда, хүдөөтэй харилсадаг hалбаринуудта, промышленностьда, транспортда үнэ сэнгүүдые болон тарифуудые ехэ болгоходо, хүдөөгэй ажахы бүхэнэй экономикодо нүлөөлдэг, социальна hалбариин хүгжэлтэдэ үгтэхэ зөөриие бага болгохые баадхадаг, үнэтэй байhанhаань боложо, шэнэ техникэ худалдажа абалгаhаа арсадаг, бусадшье шухала асуудалнуудые шиидхэлгые хойшолуулдаг байгаа гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа. Таряашадай нэгэдэлэй съезд дээрэ, партийна ехэ хуралдаанда, Арадай депутадуудай съездүүд болон СССР-эй Верховно Соведэй сессинүүд дээрэ эдэ бүхы юумэн тухай саг үргэлжэ хэлэгдэдэг байгаа. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ жэл ерэхэ бүри гарзатай болоно, хэм хэмжээниинь унана, хэды болотор удаарха юм гэhэн тон зүб шүүмжэлэл правительствада оло дахин хэлэгдэдэг hэн. Унда хуряаха уhа гаргаhанhаа hү үйлэдбэрилгэ ехэ ажалтай гэжэ ойлгохоор hааб даа. Тус уhан алишье талаараа hүнhөө муу шанартай аад, үнэтэй ха юм. Сэн тогтоолгын бодомжотой гурим алин бэ? Тэдэниие бүри hайнаар тааремжуулха хэрэгтэй гэжэ мэдээжэ гэжэ hанагдана.

Үнэхөөрөөшье, хүдөө ажахын болон промышленностиин хоорондохи харилсаанууд үни сагhаа хойшо экономическа талаhаа тааруугүй юм. Хэрбээ түйлагдадаг ашаг үрэ хараада абаха болоо hаа, промышленностьда дунда зэргээр 15, харин хүдөө ажахыда 9 процент болоно. Тиимэhээ хүдөөдэ хотын үритэй байhан тухай хаа хаанагүй дэмы хэлэгдэдэггүй гэжэ hанахаар. Гэбэшье энэ талаар бодото хэмжээнүүд абтадаггүй hэн. Одоол мүнөө юумэн хубилжа эхилбэ гээшэ ха. Тиигэжэ үнэ сэнгүүдэй реформын ашаар хүдөө ажахын фондово ашаг үрэ 14 процентдэ хүрэхэ хараатай.

Энэ баталагдан абтаhан тогтоолой hонирхолтой үшөө нэгэ талань юун болоноб гэхэдэ, худалдан абалгын сэнгүүдые ехэ болгохо ябадалтай холбоотой бүхы гаргашануудые правительство бэе дээрээ даажа абана. Урданьшье гүрэнэй энэ талаар үгэдэг туhаламжань ехэ байhан юм. Бүхы дээрээ 115 миллиард түхэриг болодог hэн. Худалдаанай сэнгүүдэй хуушан хэбээрээ үлөө hаань, шэнэ жэлhээ тус туhаламжын хэмжээн бүри ехэ болохо хараатай. Мүнөө дээрээ худалдаанай сэн ехэ болгохо гэжэ хараалагдаагүй байна.

Гүрэнэй бюджет оёоргүй туулмаг бэшэ ааб даа. Тэрэниие баяжуулха талаар мүнөөшье элдэб дурадхалнууд оруулагдана. Тиигэбэ яабашье, зондо үнэ сэнгэй дээшэлэлгын зэргээр зөөриень б… дөө дунда зэргээр … процентээр худалд… гүүдые мүнөө дээр… гохо аргагүйбди. Ти… сэнгэй байгууламж… талаар союзна пра… оруулhан дурадхалну… парламентда … ёhотой.

Финанснуудай то… тажа байhан мүнөө… вительство юундэ … хараалааб гэхэдэ, … гаа хэмжээе улам… ходонь, шанарыень … hайжаруулхадань … гуудай ажалшадта … дэмжэлгэ болохо … найдахадаа, иимэ ал… жэ Сэнгүүдэй тал… комитедэй түрүүл… Сенчагов тоолоно. … ленна болон хүдө… продукциин үнэ … байлга hэргээгдэх… дэлгүүрэй харилсаан… хо үедэ тус hалба… адли байдалтай бо… хань ха юм.

Үшөө нэгэ тон ш… юумэн гэхэдэ, худа… гын сэнгүүд жэл б… дуулагдажа, хубилг… ха юм. Тус үйлэ хэ… мократис үндэhэ h… бэелүүлэгдэхэ, Рес… дай болон регионуу… жа хараада абажа, … хоёрой хоорондо … дые баталhанай ү… дээрэ иимэ шиид… абтаха бшуу. Жэшээ… си соо ямар нютаг … уламжалан, hү худа… гын үнэ сэн ондо о… юм.

Хүдөө ажахыда эд… нүүдые үгэдэг зоной… продукциин үнэ сэн… лээгүй hаань, тус то… үрэ ехэтэй байха гэ… лэхэ шухала. Ондо… абаад харахада, … бүхы нөөсэнүүдэй … баарилагдашоод … нэмэлтэ болгожо … гэеэ хайшан гээд … болоноб? Түхэриг … шэ, юу абажархихаб… абахада, үшөөл олс… нууд бии зандаа. … hайншье юумэн би… ряашадай ажалай т… шэлнэ, үни удаан с… ларhан социальна … дые, нэн түрүүн гэр… рилгатай болон хүдө… шадые пенсеэр … холбоотой асуу… шиидхэхэ арга олдо…

Н. СТЕПА…

ТАСС …

ТАСС: ТОБШО hОНИН

МОСКВА. Ниислэлэй Красногвардейскэ районой 214-дэхи поликлиникын байра соо түлбэритэй поликлиникэ — совет—Баруун Германиин хамтын предприятиин филиал нээгдэнхэй. Манай эрхэтэдтэ түлбэритэй эмшэлэлгэ гээшэ мүнөө дээрээ заншалта бэшэ үзэгдэл, тиимэ дээрэhээ филиалай хүтэлбэрилэгшэд предприятинуудтай хэлсээ баталга юм. Хүдэлмэрилэгшэдыень медицинын талаар хангаhанай түлөө предприятинууд гансашье мүнгөөр бэшэ, мүн өөhэдынгөө үйлэдбэрилдэг эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, арадай хэрэглэмжын эд бараагаар түлэхэ аргатай юм.

САРАНСК. Автономито республикаhаа гадуур мордванuудай олоороо ажаhуудаг нютагуудай hургуулинуудай багшанар үндэhэн мордва соёлой талаар түрүүшынхеэ эрдэм мэдэсэтэй болоо. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай дэргэдэ нээгдэhэн курсада ехэхэн бүлэг багшанар hуража гараhан байна. Үхибүүдтэ эрзян, мокшо түрэл хэлэнүүдыень зааха онол аргануудые багшанар шудал… дай дуунуудые сэ… байгаа.

АШХАБАД. Социал… номическа, хуулиин … асуудалнуудаар эрд… сэеэ гүнзэгырүүлхэ … мениин парламентын … шиидэнхэй. Республи… ние» бүлгэмэй дэргэ… лагдаhан арадай де… гургуулида тэдэнэр … эхилээ. Дэлгүүрэй эк… үндэhэ hууриин тала… нууд болон хэшээлн… жет ба социальна … үгэ хэлэхэ шадабари… тын курсанууд заагд…

Совет орон дотор

БЕЛГОРОД. Белгородско областиин ажахынууд гүрэнэй амбаарта 500 мянган тонно ороohо эдхэбэ. Сагай уларилай орео хүшэр эрхэ байдалда ургасаяа хуряана. Хура бороодо сохюулжа, hалхинда үлеэлгэжэ, газартаа хэбтэшэhэн ороohон хүшэр хүндөөр хуряагдана. Гадна хура бороо ходо орожо, таряалангууд дээрэхи хүдэлмэриие hаатуулна. Ороohото ургамалнуудай полиие даажа абаhан арендэ ба подрядна коллективүүд техникээ шадамараар хэрэглэдэг юм. Область соо гектар бүриhөө дунда зэргэнь 38 центнер ороohон сохигдоо. Харин олохон ажахынууд гектарhаа 40-45 ба тэрээнhээ дээшэ центнер ороohо сохиhон байгаа.

КУРГАН. Областиин колхоз, совхозууд түрүүшын 100 мянган тонно намарай хара таряа элеваторнуудта эльгээгээ. Т. С. Мальцевай нютагайхид — Шадринска районой механизаторнууд хара таряа хуряажа абаба. Зарим ажахынуудта гектар бүриhөө 40 центнер хүрэтэр хара таряан суглуулагдана. Ороohоной гол ургамал — шэниисэ хуряажа эхилээ.

КИРОВОГРАД. Ороohото болон ороohото-бобово эртын ургамалнуудые хуряажа дүүргэhэн комбайнууд поли дээрэhээ гаража ошоно. 678 мянган гектарай туд бүриhөө дунда зэргээр 41 центнер ороohон суглуулагдаа. Харин намарай шэниисын ургаса 45 центнертэ хүрөө юм. Набтараар ургадаг, газартаа унадаггүй «Спартанка», «Одесский альбатрос», «Скифянка» сортын намарай шэниисэ тариhан Гологаневска районой таряашад эгээл баян ургаса ургуулаа. Эндэ гектарhаа 60 шахуу центнер шэниисэ сохигдоо, харин ороohото ургамалнуудай ургаса дунда зэргэнь 49,6 центнер болоно.

ТАШКЕНТ. Ташкентскэ областиин колхоз, совхозуудта бүридхэгдэhэн механизаторнуудай отряд Целиноград ошонхой. Ургаса хуряахадань туhалхые хүршэ республикын гуйхада, тэдэнэр иигэжэ харюусаа hэн. Узбекистанай түлөөлэгшэд Казахстанай шэнэ газартай районуудта хүдэлхэ юм. Тэндэ механизаторнуудай кадрнууд тухай асуудал эгээл шангаар табигдадаг. Ургаса хуряалгада хүдэлхэеэ 500 шахуу хүн hайн дураараа ошоо.

СУМА. Хасагуудай республикын гайхамшагта ажал ябуулагша П. Калнышевскиин хүндэлэлдэ Ромны хотодо дурасхаалай тэмдэг нээгдээ юм. Запорожиин хасагуудай 500 жэлэй ба Украинын алдарта хүбүүнэй түрэhөөр 300 жэлэй ойе угтуулан энэ хэрэг эмхидхэгдээ юм.

Эрэлхэг зоригтой энэ хүн 112 наhа наhалhан байха юм. Наhанайнгаа hүүлшын 25 жэлые Соловкодохи hүмэдэ хаалтада үнгэргэhэн байгаа. Тэрэнэй тоонто нютаг болохо Роменско районой Пустовойтовко тосхондо хасагуудай алдар солын музей байгуулагдана. П. Калнышевскиин энхэ мэндэ байхада тэрэнэй мүнгөөр баригдаhан Троицко модон hүмэ баhал шэнэдхэн hэргээгдэхэ юм.

СУЗДАЛЬ. Эндэхи аяншалгын гол комплексдо «Медиум» гэhэн медико-техническэ регионально түб байгуулагдаа hэн. Лазерна терапиин кабинет түрүүшын пациентнүүдые хангажа эхилээ.

Лазерна элшэ хүсэнэй аргаар аргалха түхеэрэлгэнүүд ишеми, гипертони, остеохондроз, панкреатит болон бусад үбшэнтэй тэмсэлгэдэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ.

— Медицинын талаар хангалга хадаа совет ба гадаадын айлшадта дурадхагдадаг хангалгануудай нэгэниинь болоно,—гэжэ аяншалгын комплексын генеральна директор В. Молчанов хэлээ hэн.— Бидэ ажахын тоосооной гуримаар хүдэлнэбди. Харин лазерна түхеэрэлгые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэбэл, жэлдэ 40 мянган түхэриг олзо оршо орохо ёhотой. Шэнэ албан нютагай хүн зондошье хэрэгтэй юм ааб даа. Юуб гэбэл, мүнөө дээрээ хотын элүүрые хамгаалгын таhагшье, обл здравшье иимэрхүү аргалалга эмхидхэхэ аргагүй юм. Аргалалгын заншалта бэшэ онол аргануудые хэрэглэжэ, медицинын талаар манай албаниие үргэдхэхөөр түсэблэнэбди.

ШЯУЛЯЙ (Литвагай ССР). Бөөрын шулуу буталха аппарат компьютернэ томограф, шэнэ эндоскопууд — эдэмнай нютагай түбэй больницада бии байhан медицинскэ аппаратурын миил зарим хубинь болоно. Заагдаhан эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүд валютаар худалдажа абтаhан байха юм. Больницын дэргэдэ байгуулагдаhан элүүрые хамгаалгые дэмжэхэ бүлгэмэй гэшүүн болоhон хотын промышленна предприятинууд валюта үгэhэн байгаа.

ЗУГДИДИ (Грузиин ССР). Прибор бүтээлгын «Вектор» предприятиин үндэhэн hуури дээрэ нэгэ дахин хэрэглэгдэхэ системэнүүдэй болон медицинскэ зүйлнүүдэй завод баригдаа hэн. Тэндэ нэгэ дахин хэрэглэгдэхэ шприцүүд, шуhа юулэхэ системэ, катетернүүд гэхэ мэтэ үйлэдбэрилэгдэхэ юм. 1992 ондо дүүрэн хүсөөрөө хүдэлдэг болоходоо, иимэ продукцяар республикын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые завод сүм хангадаг болохо юм.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэ

НААНҺАА АБТАҺАН ЮУМЭН ҮГЫ»

ай АССР-эй Верховн Түсэблэлгын-бюд комиссиин заседани бо Соёлой министерствын й бюджедэй ямараар н бүридүүлэгдэжэ хай асуудалые зүб хэбэ.

бликын соёлой министрэй ашые дүүргэгшэ Н. Ю. энэ асуудалаар элид

й Буряад орон дотор обосоролые хүгжөөлгэ үй байна гэжэ элид үнгөө эхиндэ онсо лгаба. Энээнэй ушар анинь юуб гэбэл, м отор арадай ажахын гол һалбаринуудта һо нуудые хэһэнэй һүү улаһан ахир багахан соёлой талаар гаргаша байгаа.

городуудта, хүдөө н соёлой байшангууд, нүүд үсөөнөөр ба Бии байһан соёлой нууд хуушаранхай. Рес нииислэл хотодо ород театрай байшан, Зүүн эрдүүдай һуудал бай рүүлха музей барил тотой. Гүрэнэй филар оо гаршьегүй, кон залшьегүй байһаар.

ой хүдэлмэрилэгшэд гүүн артистнууд гэр дуталдана, соёлшо ын хүлһэн тон бага спублика дотор соёл ые хүгжөөхын тула хэмжээнүүдые дары ээр саг хүрэжэ ерээ. н тула бидэ ерэхэ жэ жедэй дүрбэн вариант о, гурбыень Москва эбди гэжэ Николай Юрьевич элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Саг үргэлжын комиссиин гэшүүн А. П. Борисов иигэжэ асууба:

— Хэды шэнээн ашаг олзотой гээшэбта?

Харюу: Байгша оной түсэбэй ёһоор, 3,5 миллион түхэриг болохо зэргэтэй. Кинофикацииһаа гадуур иимэ мүнгэн орохо. Хүдөө нютагуудта кино ашаг олзо оруулдаггүй, харин гарзатай байна.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо О. Б. Хомутов: Түлбэритэй ашаг олзоёо ехэдхэжэ шадаха гүт?

Харюу: Бата түсэб үгы юм.

— Капитальна барилга хэрэг талаар 15-дахи статья бюджет соо харагданагүй. Барилга хэдэггүй юм гүт?— гэжэ комиссиин гэшүүн М. В. Михалёв асууба.

— Ерэхэ жэлдэ ород драмын театрай байшангай барилгада хахад миллион түхэриг, хоёр байратай гэрнүүдые барилгада 1,7 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Ондоошье барилганууд хэгдэхэ юм ааб даа,— гэжэ капитальна барилгын талаар министрэй орлогшо Э. Н. Петрова харюусаба.

Республикын Финансын министерствын хүдэлмэрилэгшэ О. Д. Хандархаева үгэ хэлэхэдэ, 1991 оной бюджет 34,2 миллион түхэригтэ хүргэгдөө гэжэ тэмдэглээ. Энэнь байгша онойхиһоо 10 гаран миллион түхэригөөр ехэ юм. Мүнөө үндэһэн арадай хэлэ ба соёлые хүгжөөхэ талаар ехэ ажал ябуулагдана. Кадрнуудые хүмүүжүүлхэ асуудал харазаба алдагдашоо. Эдэ бүгэдые харада абажа, һомололго хэхэ байһамнай эли. Зүгөөр бюджедэй зарим зүйлнүүд үндэһэ баримтагүй байна. Гэрэ ямар юумэнһээ үндэһэтэйб гэхэдэ, бюджедые зохёожо бүридүүлгэдэ халирхайгаа хэндаһанһаа болоно.

Соёлой министрэй орлогшо С. Ф. Миронова үгэ абахадаа, хоёр асуудалда анхаралаа хандуулба. Нэгэдэхинь, манай республикын театрнуудай аппаратура хуушараа. Хоёрдохинь, соёлые аралжаа наймаанай харгы замда гаргажа болохогүй. Буряад арадай ёһо заншалые һэргээһэн Сагаалганиие үнгэргэлгэһөө 18 мянган түхэригэй олзо ороо, харин гарза гаргашань 58 мянган түхэригтэ хүрөө. Яахаб даа, тэдэ. Арадай заншалта һайндэрнүүдые үнгэргэлгэһөө ехэ олзо оршо оруулхые оролдохо бэшэ, харин ниитын оюун ухаан бодолые баяжуулхаһаа, зүрхэ сэдьхэлдэнь баяр түрүүлхэһээ үнэтэй сэнтэй юумэн соёлшодто байхагүйл.

— Манай библиотекын номой сан жэлһээ жэлдэ ургажа, мүнөө 400—700 мянган ном һудар элдэб газарта хэдагалагдажа, муудажа байна. Номуудые хадагалха тусхай газар бии болгохо тухай хөөрэлдөөнүүд үнинэй гарадаг. Тэдэ энэ асуудал огто шиидхэгдэнэгүй. Энэ хэрэгтэ арадай депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадажа, туһа хүргэхэ ёһотой,— гэжэ М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын ахамад библиограф Э. Д. Петухова хөөрөө.

Удаань Буряадай АССР-эй финансын министр М. Г. Намсараев заседани дээрэ үгэ хэлэбэ:

— Соёлой министерствын хүтэлбэрилэгшэдэй зохёожо байһан бюджедые наринаар шэнжэлхэдээ, дутуу дундануудба һайн талануудтухайнь шууд сэхээр заабабди. Бюджедэй проектые хэдэн янзаар табиһаниинь һайшаалтай. Эдэнэй али нэгыень шэлэжэ абаха байнабди. Сэхыень хэлэбэл, бүхы министерствэнүүд болон албан зургаануудай эрилтэнүүдые хангаха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Минии һанахада, мүнгэ олохо арга таанадта бии. Наада захань, театрнууд, уран һайханай бүлгэмүүд болон арадай ансамбльнууд хуушарһан хубсаһаяа худалдаха аргатай бэшэ гү?! Үгышье һаа, олондо харуулагдадаггүй музейн фонднуудые нээжэ, харин гүрэнүүдһээ ерэгшэдэй үзэмжэдэ табибал, валюта олохо болоно. Кадрнууд тухай асуудал табигдаба. Үнэхөөрөөшье, библиотекарьнуудай хэмһээ олон байхадань, соёлой бусад мэргэжэлтэд дуталдана. Ушар иимэһээ соёлой институдуудые республикын Соёлой министерствын мэдэлдэ үгэбэл, таарамжатай ха. Энээниие хаража үзыт.

Комиссиин түрүүлэгшэ — Буряадай Эрдэмэй түбэй социально-экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагые даагша, экономикын эрдэмэй кандидат И. Т. Павлов заседаниин дүнгүүдые согсолходоо, бюджедэй проектые али бүхы талаһаань шэнжэлжэ, ямар һэлбаринуудые оруулбал, һайн бэ гэжэ тэмдэглэбэ. Юундэб гэхэдэ, тоолон тодорхойлолгонуудынь зүб байна, һанаанһаа абтаһан юумэн үгы. Саашадаа энээниие мүлижэ, Финансын министерствэтэй, Госплантай хамтаараа хүдэлхэ хэрэгтэй.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Мүнөөдэр—СССР-эй Агаарай Флодой үдэр

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ДАЛИТА ХҮСЭН

нгын 19-дэ совет арад й Агаарай Флодой үдэ мдэглэдэг. Сэрэгэй лет ай мэргэжэлтэ һайндэ ыжа ургажа байһан ту рэгэй Советдэй гэшүүн рай Сэрэгэй Хүсэнүү политуправлениин на генерал-лейтенант енов ТАСС-ай коррес Б. Сопельнягта хөө үүбэ.

надий Матвеевич, лет ай мэргэжэлтэ һай эдэ оромнай 57 дохио оржэ байна. Нёдондо гү, али арбан жэ уда тээхинһээ мүнөө жэ СССР-эй Агаарай Фло эр ямар илгаатай гээ

виациин түрүүшын һайн СССР-эй Агаарай Фло р 1933 оной августын үнгэргэгдэһэн байгаа. үй тэрэ үнэхөөрөө арадай һайндэр бо хэлээ һаа, үлүү бо й. Имагтал энэ үдэр со д Эхэ оронойнгоо агаа дые хамгаалдаг хүбүү олон хүндэлдэг гээшэ. уд нэрэеэ хухархагүй, шадабаряа, мүн тэ н авиаконструкторнүү үйлшын түйлалтануудые а гэжэ оролдоо юм

СССР-эй Агаарай Флодой жэлэй үдэр өөрын он шатай, тэдэнь нэн тү орон соо боложо бай шэнэдхэлгэнүүдтэй, шэнэ жонууд болон полити тэмсэлтэй холбоотой гээ байдалайнгаа хангалтагүй ндашье, һая болотор һайн бүтээндэ магтаалай үгэнүү элэжэ, һанаһан хүсэлөө оо дээрээ байһан шэнгеэр ые оролдодог байгааб Мүнөө һайндэртэшье ху үндэ байдалһаа холодон хүбилган шэнэдхэлгын о түйлагдаһан дүнгүүдые тын тула тэрэниие хэ бди.

тал ажал хэрэгэй та үүсэ ехээр дашуурдаг одо, һайндэрые һонигүй о гэжэ хэлэнгүй бай гүйб. Һайндэрые бү арадай баяр баясхалан талаар манай үбгэ, һэ һураха ёһотойбди бододогби. Дайнай ур ба һүүлээрхи түрүүшын үүдтэ агаарай парадууд, онно техникын выстав н, парашюдһаа олоороо нүүд, суута авиатор ай уулзалганууд үнгэр аг байгаа.

һайндэрнүүдтэ байһан ул ниидэлгээр һонир эхилдэг һэн. Һанаанда дамаар имэрхүү һайн дтэ байха үедөө огтор ниидэдэг болохоб гэ дьхэлдээ хадуужа абаһан хүбүүд эрхим летчигууд гээшэб. Эдэ бүгэдые ээ уялгатайбди гэжэ би оноб. Табадахи океанай хизааргүй дайдада үнэн хүбүүд авиацида хэрэгтэй Энэмнай гоёожо хэлэһэн бэшэ—сэрэгэй летчигууд магтал иимэ шэнжэ ша хэрэгтэй ха юм. Капита оронуудта энээниие һайн одог. Үе-үе болоод за шуулай урда мэргэжэл ша арияа харуулдаг тусхай эс илиинүүд тэндэ байтуулаг жай. Англида королевскэ рай сэрэгэй хүсэнүүдтэ сные стрелы» гэһэн эс рили США-гай далайн авиа —«Голубые ангелы» гэжэ дрили иимэ үүргэ дүүргэдэг. Сиэтлдэ һайн һайхан дура хүсэлэй нэаданууды түгэсхэлгын һайндэртэ тэдэнэр бэлиг шадабаряа харуулаа бэлэй.

— Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд, тэрэ тоодо тэдээндэ хабаатай бэшэ уялгануудые дүүргэлгэтэй, сэрэгшэдые бүрилдүүлгэтэй, мэргэжэлэй талаар бэлдэлгэтэй, шэнэ янзын техникын болон зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй шанартай ба хэмжээнтэй, журамтай, сэрэгэй алба хаагшадые ба тэдэнэй гэр бүлэнэрэй һуудал байдалтай холбоотой олон асуудалнууд сугларанхай гэжэ мүнөөнэй шатадахи партиин сэрэгэй политикын гол шэглэлнүүд тухай КПСС-эй XXVIII съездын резолюци соо хэлэгдэнхэй. Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүдтэ эдэ асуудалнууд хэр шиидхэгдэнэ гээшэб?

— Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүд хадаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нэгэ хубинь болоно. Тиимэһээ армида ба манай бүхы обществодо хабаатай социальна талаар шиидхэгдээгүй бүхы асуудалнууд эндэшье ушардаг. Дайшалхы һуралсал һайнаар эмхидхэхэдэ хэрэгтэй бүхы юумээр армиин муугаар хангагдадаг байһаниинь шиидхэгдээгүй асуудалнуудай нэгэниинь болоно. Дайшалхы бэлэн байлгаяа дээшэлүүлхын ба ниидэлгын шадабари наринжуулан һайжаруулхын орондо ажахын хүдэлмэридэ бидэ ехээр дарагданабди. Барилга өөһэдөө хэнэбди. Барилгын материалнуудые өөһэдөө бэдэржэ олонобди. Автомобильнуудта, тракторнуудта, грейдернүүд болон бульдозернуудта дуталдадаг запчастьнуудые колхозуудһаа, элдэб предприятинуудһаа бэдэржэ олодог байнабди.

Нэгэ иимэ жэшээ харуулһуу. Граждан объектнүүд дээрэхи хүдэлмэридэ сэрэгэй алба хаагшадые хабаадуулхые зүбшөөнэт гэжэ бидэниие заримдаа шүүмжэлдэг. Тэдэ хэрбээ гарнизоной намаг соо тунажа, асфальтаар хангаха захилнуудай дүүргэгдэнгүй, хүдэлмэришэдые үгэһэн ушартал хэдэн арбаад тонно энэ хоморой хомор материал үгэхэбди гэжэ заводой директорэй найдуулжа байхада, яаха болонобибди!

Зарим республиканууд, бодото албанда татагдаха ба алба гараха гуримда хабаатай шэнэ хуулинуудай баталагдан абтахада, шиидхэгдээгүй асуудалнууд нэмэһэн, уялгаһаа хулжаха ябадалнууд бии болоһон байна. Мүнөө жэлдэ ВВС-эй частьнуудһаа, 170 гаран хүн тэрьедэһэн байгаа. Тэдэниие оложо бусаахын тула хэдэн зуугаад офицернүүдые дүүргэдэг уялгануудһаань һаатуулха бологдоо. Энэмнай дайшалхы шадабарида баһал муугаар нүлөөлнэ.

Гэбэшье офицернүүдэй, прапорщигуудай ба тэдэнэй гэр бүлын гэшүүдэй һуудал байдал эгээл «үбшэнтэй» асуудал байһаар. Гэр байрын талаар хүшэр хүндэ байдалтайбди. Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүдтэ 39 мянга гаран офицернүүд болон прапорщигуудта, тэрэ тоодо 6 мянганһаа дээшэ лётчигуудта квартира дуталдана.

Харин Венгриһээ, Чехословаки болон Монголһоо совет сэрэгүүдые гаргахада тэдэнэй тоо үшөө 3,5—4 мянган хүнөөр олошорхо юм. Обороной министерствын зохёоһон сэрэгэй алба хаагшадые социальна талаар хангаха гүрэнэй программада ехээр найдана гээшэбди. Сэхыень хэлэхэдэ, манай хүлеэһэн бүхы юумэн тус программые бэелүүлгэтэй холбогдоно. Хэрбээ тэрэнэй буруу һүрөө һаань, һанаанда орохоор бэшэ хойшолонгуудтай байжа болохо.

Тиигэбэшье самолёдууд болон вертолеты ниидэнэл гээшэ. Гадаадын оронуудай эрхим техникэдэ булигдахагүй шэнэ янзын самолёдууд болон вертолёдууд бии гээшэ гү?

— Һүүлэй жэлнүүдтэ сэрэгэй авиаци гансашье тоогой бэшэ, мүн шанарай талаар хубилаа гэжэ хэлэхэ ёһотой. Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүд хадаа СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ эршэмтэйгээр хүгжөөгдэдэг янзань, космонавтикын үлгынь болоно гээшэ. Хуушан янзын самолёдууд болон вертолёдуудшье бии ааб даа. Гэбэшье шэнэ үеын авиационно техникэ ВВС-эй дайшалхы хүсэнэй үндэһэ һууринь болодог. Эдэмнай гэбэл, нэн түрүүн, дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдээжэ, (Буржада авиационно уласхоорондын 38-дахи салондо түрүүшынхиеэ харуулагдаһан МИГ-29, СУ-27, СУ-25 түхэлэй дайшалхы самолёдууд, мүн АН-124 «Руслан» түхэлэй ашаанай томо самолёт болоно.

Англида, Францида, Канадада, Сингапурта эмхидхэгдэһэн авиасалонуудта совет дайшалхы самолёдууд болон вертолёдууд олониие гайхуулдаг юм. Совет авиационно техникэ дэлхэйн түйлалтануудай хэмжээндэ хүрэдэг гэжэ тэмдэглэхэ аргатайби.

— Иимэ техникэ дээрэ хүдэлхэ һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд хэрэгтэй гээшэ ааб даа. Лётчигуудые бэлдэхэ талаар хубилалтанууд болоно гү?

— Бага бэшэ хубилалтанууд хэгдэнэ. Лётчигуудые гурбан шатаар бэлдэхэ гурим нэбтэрүүлжэ байнхайбди. Лётчигуудые анха түрүүн бэлдэхэ һургуулида 9-дэхи класс дүүргэһэн хүбүүд ородог. Удаадахинь— ВВС-эй авиационно училищи, тэрэнэй һүүлээр лэ дайшалхы бэлэдхэлэй түб болоно. Иимэ хандаса сэрэгэй лётчигуудые бэлдэлгын шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха арга олгохо гэжэ этигэнэб. Энэмнай тон шухала юм, юуб гэбэл, табадахи үеын тон шэнэ самолёдууд болон вертолёдууд дээрэ тэдэнэр ниидэхэ зэргэтэй.

Тэдэ сэрэгэй лётчигуудые бэлдэхэ иимэ түрүү гурим нэбтэрүүлжэ байхадамнай, засагай нютагай зарим зургаанууд авиационно тусхай һургуулинуудые нээлгэдэ зорюута һаад хэдэг байна. Мүнөө үедэ Ейск хотодо гансал иимэ һургуули гэмгүй һайнаар хүдэлнэ. Иигээд лэ дүүрэшэнэ, манай Эхэ орондо энэмнай тон бага.

— Мүнөө жэлдэ Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүдтэ түйлэгдэһэн амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгыт.

— Манда һайн һайхан хэрэгүүд баһал олон гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. СССР-эй Обороны министерствын главна инспекциин авиационно частьнуудые шалгаха үедэ лётчигууд дайшалхы бэлиг шадабаряа эрхимээр харуулһаниинь намайе баясуулна. Экипажнууд сэгай уларилой орёо хүшэр эрхэ байдалда ниидэһэн байбашье, бүхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ һэн.

Сэрэгэй-транспортна авиациин түлөөлэгшэд баһал һайнаар хүдэлөө. Зарим республикануудтахи байдалай һүжэржэ, арадай ажахын ашаа яаралтайгаар зөөхэ, нютагһаа зугадан гарагшадые абарха хэрэгтэй болоходо, тэдэнэртэ айхабтар ехэ хүдэлмэри тохогдоо һэн. Ордендо хүртэһэн шэнэ хүнүүд, Советскэ Союзай шэнэ Геройнууд бии болоо, манай хүмүүжэмэлнүүд замбуулинда дахин ошожо ерээ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ СССР-эй Агаарай Флодой үдэрөөр бүхы лётчигуудые, техниүүдые, инженернүүдые, конструкторнуудые, бусад мэргэжэлтэдые амаршалаад, һайн һайханиие, элүүр энхые хүсэхэ байнаб.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Минскэ автозаводой слесарь СССР-эй Агаарай Флодой ветерануудай нэгэн, дайнай, ажалай ветеран Сергей Лукомский аша хүбүүгээ Совет армиин албанда үдэшэбэ.

(ТАСС-ай фотохронико).

„Джангарай“ 550 жэлэй ойдо

АЛТАН СЭЭЖЭ БААБАЙ ДОГШИН ХАРА САНАЛ ХОЁРОЙ ДАЙН БАЙЛДААН ТУХАЙ БҮЛЭГ

(Агуу ульгэрһөө хэһэг)

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 18-най номерто).

Годцайн эрье дээрэ ургаһан
Хатуу зандан модые
Дүрбэн шүдөөрөө хазажа дууһаад,
Һомондли харайжа, эрээ дээр гараад,
Үбсүүгээрээ дайралдаад торобо гэнэ.
Алтан-Сээжэ баабай,
Мүнгэн эмээл дээрээ
Һүхироод харайхажа буугаад,
Араг хурдан улаан хүлэгөө
Арада арбан табан бэрин[1] газарта
Абаад хаяжа орхибо.
Тэндэ хүйтэн булаг байдаг,
Хүхэ дэбын һайхан ногоон ургадаг.
Алтан-Сээжэ баабай
Араг хурдан улаанай
Хүрэл мүнгэн хазаарые
Мулта татажа абаад,
Хүйтэн булагай үһанда,
Хүхэ дэбын ногоондо морёо,
Табяад, оруулжа орхёод,
Уулада агнуурида гараба.
Уулаһаа олон буга мараали
Алажа, абажа ерээд,
Гэрэй шэнээн гал ехээр түлибэ.
Мяхаа шорлоод, шулуу галда улайлгаад,
Бугын дотор соо хээд,
Һур мэтэ һунаагаад,
Һухай мэтэ улайлгаад унташаба.
Эды тэды болоод, һэреэд бодобо.
Араг хурдан улаан хүлэгынь
Шэнээгээ дала дээрээ абаад,
Сэмгэн шэнээгээ арьбандаа абаад,
Шэнэхэн байраһаа бариһан шэнги байба.
Алтан-Сээжэ бодоод,
Бугын мараалай мяхые
Эрхын зэргээр отолжо абаад,
Урал амандаа хээд,
Эдеэд садаад бодожо,
Араг хурданаа унаад мордобо,
Шэгэр уулын үндэртэ зорижо ябаба.
Элбэг һайхан хурданаа унаад,
Эгсэ долоон хоног гүйлгөөд,
Амхайн шара хүтэл дээрэ гаража ерээд,
Араг хурдан улаанаа хантаржа орхёод,
Сонго мэргэн шулбуурииe
Һунаагаад, барижа зогсоод,
Хиб торгон алшуураар вшаад,
Хүйтэн хара нюдөөрөө харахадань,
Шэжэрэй үндэр уулын баруун һугада
Бэлингэрэй хүбүүн
Бүмбын Хара-Саналай
Шара соохор байшан
Улаабар шара наранай гэрэлдэ
Хэлбэлзээжэ байһаниинь харагдаба.
Дахин саашаа гүйлгэбэ.
Шэгэрэй үндэр уулын
Баруун һугаар гараад,
Жэргэмсэн ерэн долоон үнсэгтэй,
Шандамани наян хоёр сонхотой,
Тохилгониин долоон мянган баханатай,
Тобогор шара соохор байшанай
Үүдэндэ ойртожо буугаад,
Араг хурдан улаанаа
Булад түмэрэй һайгаар боогоод,
Түмэрэй һайгаар түдэгэлөөд,
Зандан модон доро һүүдэрлээд,
Нүгөө занданһаа уяад,
Шара соохор байшанда
Шад гэжэ хүрөөд орохолоороо,
Ургаа найман мянган занданиие
Узуур унгяарнь булга татажа орхёод,
Үзүүрэйнь утые дэлдээд табижа орхибо,
Узуурыень дэрлээд, һольбоод унтажа
оробо.
Элбэг зуун табин бүхэд
Үүдээр орохо гэхэдэнь,
Алтан-Сээжэ түйд болобо.
Мүнөө дэрлээд унтажа байһан хүн
Үндэһэтэй найман мянган занданһаа
Һуга татажа абаад,
Сохёод орхиходонь бүхэнүүдэй
Хамар аманһаань шуһан гаража,
Һомо хүрэхэ газарта ошожо шэнгэбэ.
Ханягаад татажа орхёод байба.
Түнхэнэй Бухэ Хара үдэшэ гэдэг
Бодоод, хүрөөд ерэбэ.
Тиигээд хүрин цахар хоёрой хоорондо
Абаад татажа орхёод,
Гадаада үүдыень нээжэ,
Дотоодо үүдээрнь орохо гэхэдэнь,
Хаан ноён Бүмбын Хара-Санал—
Дандар мүнгэн шэрээ дээрээ.
Наян дабхар олбог дэлгээтэй.
Далан дабхар эрдэни хубсаһан үлгөөтэй.
Гадар сагаан арьбангаа
Молор алтан түүдэгээр
Татаад дүрлэжэ орхибо.
Очир мүнгэн дуулгань
Орой дээрэнь гэрэл татаад.
Ганхажа байһан болоно.
Тиигээд Алтан Сээжэ баабай
Баруун бэедэнь һууһан,
Очир Гэрэлэй дээдэ бэедэ һууһан
Бадма Гэрэлэй доодо бэедэ ерэжэ
һуугаад,
Найрай ехэдэ ная хоноод,
Жаргалай ехэдэ жара хоноод байхадаа,
Хари газарһаа хүн ерэбэ гэхые дуулаад,
Харин юушье бодоогүй байба гэнэ:
Тиигээд тэндэ
Алтан Сээжэ баабай
Арзын амтатай болоһон дээрэ,
Хорзын хүсэтэй болоһон дээрэ,
Далан хүнэй дамжалгаад даажа ядатар,
Далга шара аягаар
Даргаа далан таба донгодобо.
Тахилгаандань наян таба донгодобо.
Арбан сагаан хургадаа
Альган талайе үймэлдэгээд,
Арбан хоёр сүр-һүр
Аман талдани абираад,
Дандар мүнгэн шэрээ дээрэһээ
Алтан Сээжэ хэлэнэ:
«Бүмбын Хара-Санал соносожо бай!
Тугас шубуун
Оройдо гаража һуугаад үгы болоо.
Туруутай юумэ хормойдо хүрөөд үгы
болоо.
Тугас Алтайн баруун һугада нютаглаһан,
Хаан, ноён Джангарай зарлиг:
— Абхай-Балгад далайн хүбөөдэ,
Шэбэр үндэр гэдэг уулын
Баруун һугада нютаглаһан,
Наян дабхар олбог дэбисхэртэй,
Далан дабхар эрдэни хубсаһан
үлгөөтэй,
Найман дабхар хуягайнь түдэгэдэ
Гадар сагаан арьбанаа

Молор алтан түдэгөөр
Татажа дүрлэжэ орхёод
Очир мүнгэн дуулгань
Орой дээрэнь гэрэл татажа ганхана.
Буурал халзан моритой
Бүмбын Хара-Санал, хаан байна.
Түүкдэ хүрөөд,
Эб болохо хадань эбыень соносо,
Эбдэрэгүүлэ түүниие
Эбтэ ороо үгы хадань.
Абхай-Балгад далайень хороор
урасхуул,
Албатыень хамажа туугаад,
Үншэн хүбүү, үлэгшэн нохой
Үлөөнгүй абажа ерэ гэжэ —
Тиимэ зарлигтай бэлэйбиь».
Баруун зүүн талаар
Багтажа һууһан баатарнуудыень
Нам-жэм болгоод ерэхэ гэжэ,
Тиигээд тэндэ:
Очир мэргэн дуулганиинь
Орой дээрээ хэлбыгээд,
Үүрэй гэгээндэ мандаһан байха,
Хаан ноён Санал хэлэнэ:
«Бирагүй бугын шадалгүй байхада,
Будүүн бухын һанаатайлши!
Шкнии дууһан ябадал хэзээб!
Манай дууһан ябадал хэзээб!
Будүүн һанаагаар бол!»— гэбэ.
Алтан-Сээжэ баабай боһоод хэлэбэ:
«Хаан ноён танай хайрада
Мүргэжэ хүрэбэб!»— гэжэ хэлээд,
Сэрэгээ гаргаад хүрэжэ ерээд,
Гансаараа хэдэн буха сэрэгтээ,
Үдэр һуни залгаад, зогсолгүй,
Хэдэн үдэр, хэдэн һуни сабшалдаад,
Агтань хүнэй шуһаар будалдаад байба.
Абхай-Балгад далайда ороод,
Мориной шуһые үһанда угаагаад,
Арсалан заган хоёрой һоёогоор
Ашалдуулан һольбоод хадаһан мэтэ,
Шара соохор байшангыень,
Шэхэр Табсан уулын оройдо байһан
Алтан залмын аргаар,
Арба-гурба дахин эбхэжэ,
Алдангүй хаяжа оруулаад,
Торгоожо шэрүүнээр татахадань,
Түмэр шара соохор байшангай
Долоон мянган баганые
Дороһоонь тодоод, гэдэргэнь
харуулаад,
Шара соохор олонсогой захаар
оруулаад,
Хэды-еды дараад,
Хаахиржа ерээд, зүдхүүлээд орхибо.
Араг хурдан улаан хүлэгэй
Каян алда һүүл сасаргаад,
Барим үлүү дэлһыень боһоод,
Хонхын Очир шэнги
Хоёр шэхые дээшэнь хадхаад,
Мориной урагшаа дүүлээд ябахалаар,
Шара соохор байшан
Хүмэ татагдаад, үндэһөөрөө унаба.
«Байгаад байжа барагдана гээшэ энэ,
Һуугаад байжа һорогдоно гээшэ энэ!»—
гээд,
Очир-Гэрэл туг баряад түрүүлжэ ерэбэ.
Очир-Гэрэлые барижа абаад,
Баруун хабтаһанда эмээлээ хадажа
орхибо,
Одоо гүйлгөөд ябаха гэжэ байтарнь,
Урдаһаань арбан хоёр һарын газарһаа
Унаган дааган хоёр
Хаанаһаа хайшань гэшхэжэ ерэхые
Эндүүгүй нэгэ хаража үзоод,
Тэрэньшье байһан байха —
Үен сагаан битэгэй,
Хайшаа халижа дэлэсэжэ байхые
Эндүүгүй үзэдэг
Һалхин-Табаг гэдэг баатар
Хара Мондо Залма гэдэг уулын
Харагша орой дээрэһээ буужа ерээд,
Араг хурдан улаан хүлэгтэй
Алтан-Сээжэ баабайтай уулзаад хэлэбэ:
«Хүнды хадын сууряан болоһон,
Хүгшэн буурын шулһэн болоһон,
Хаанаһаа хайшаа тойрожо ябанаш,
Ши элмэр болоһон!»
Шэрэм булад тобшотой,
Мяхан булад альгатай
Айрасатын хара табсаг дээрэ
Эрьюу алдаад, буулгаад алдажа
байнад.
Тииһэн хойно тэндэ:
Алтан-Сээжэ баабай
Араг хурдан улаан хүлэг дээрээ
хэлэнэ:
«Яагаад ши хотын мануул хэбтээбши!
Адуунай захын мануухай хэбтэйбши!
Гоожоһон үмхи суханаг ши!
Бүмбын Хара-Саналайш
Түмэр хара соохор байшаниие
Хүмэ татаад унагаажа орхёод,
Бонхон сагаан үндэртэ хүрэжэ,
Саадахи, наадахаяа үзэлсэе гэжэ
байнаб»,— гээд,
Алмаз булад тобшотой хүниие
Хорото булад альгатай,
Айрасатын хара дабаагаар ябадаг
Һалхин-Табаг баатарые
Орой хоорондуур дайраад татаба.
Али алиндашье амжажа шадаагүй,
Мориной онгон дэгэл тэбэреэд,
Табан ухаагаа дараад,
Мондо залма уулые тэмсээд,
Уруу тооһон үгы болон ошобо.
Алтан-Сээжэ баабайн
Хуяг хүзүүндэнь зангилаа болоод,
Араг хурдан улаан хүлэгэй
Аман һанаагаарнь
Агтын түбэргөө гаргаад,
Очир гэрэл хабтаһанда хадхаатай
Гүйлгөөд гаража ябаад,
Ара таладаа харахадань,
Буурал халзан моритой
Бүмбай Хара-Санал бэеэрээ,
Шубуун мэтэ, дүтэлэн ерэбэ,
Тиигээд алдалгүй тэндэ намнажа ерэбэ.
Түмэр шара соохор бамбалайдаа урижа,
Долоо дахин тойроод, шэрээдэнь
һуубад.
Араһаа арза асараад,
Эмниг гүүнэй һүөөр нэрүүлһэн,
Хатуу хара арзын һуури болоод,
Найр хэжэ, шууяжа, мэрхиржэ байтараа,
Манай Алтан Сээжэ ай сүй заншалтай
бэлэй.
Хариин газарта ерэжэ,
Хатуу ехэ үйлэ бүтээхээр ерээд,
Урдаһаань гаража һуури үгэхэгүй,
Болохсгүй, хэб дээрээ байха
Боро-Мангнай баатарынь гараад,
Хэнгэрэг сохёод ерэбэ.

Алдар ноён Богдо Джангарай
Эхи татан хэлэхэдэ,
Боро-Мангнай гэдэг баатар
Шара соохор хэнгэрэг
Дээрэ доро долоо тагнаад хайхирба.
Хурмаста тэнгэриһээ буужа ерэһэн
Хурдан шара азаргын ууган үри —
Юһэн алда бэетэй,
Хонгор шара бэетэй,
Домбо Шэргэ нэрэтэй дунда хүбүүн,
Догшин Алтан Арган гэдэг баатар
Богдо ноён Джангарай
Баруун үбдэгые түшөөд гараба.
Боро Мангнай хэнгэрэг сохибо.
Хүлэг хара морёо унаһан,
Хүрэл зэбые агсаад,
Босоотын Тарган Гүмбэ гэдэг баатар
Богдо ноён Джангарай
Зүүн үбдэгые түшөөд гараба.
Боро Мангнай хэнгэрэг сохибо,
Имагта һайхан нюргатай,
Могой хара хээр азаргатай,
Түд гэлэнгэй дүшэн юһэн баатартай,
Дүшэ-Сэсэн хаанай
Түмэр Эрхын Мэргэн Тэбэг гэдэг
баатар,
Мойһон хара талаг тулаад гараба.
Алтан-Сээжэ баабайн ууган хүбүүн
Барс шара соохор туг
Баруун бэедээ барьяад гараба.
Алдарта ноён Джангарай
Арзан заган хурдан зээрдые дохолгоод,
Асар зандан армые хүндэлэн дүүргээд,
Агта хүлэгэй хурдаар гүйлгөөд гараба.
Эгсэ долоон хоног гүйлгөөд.
Гүйлгэһэн хэмээр гүйлгөөд байжа,
Алтан-Сахюур гэдэг уула дээрэ гаража,
Хаан ноён Джангар тэрэ уула эзэлээд,
Мондо-Залма гэдэг уулын оройе
Хаан ноён Санал эзэлээд,
Һарын һайе һахяад,
Үдэрэй һайе онсолоод,
Үлзытэй һайн Бүрбэ гэдэг үдэртэ,
Цацайн сагаан үкдэр дээрэ
Һайн хоёр хаанай сэрэг
Һаадгүй нюур нюураараа түшаалдаба.
Мойһон хара сэрэгэйхинэй
Тугтай сэрэг тон дутаад шэлгэрбэ.
Туггүй сэрэгүүд тон үсөөхэн,
Хоёр хаан шэнээр уулзаба.
Алдар ноён Богдо Джангар
Укаганһаа олон хүлтэй таһарһан,
Дзаганһаа дайнай хүлтэй таһарһан,
Аран заган хурдан зээрдээр
Абхай-Балгад далайе
Үхэжэ гаража ябахадань,
Ара хойноһоонь
Думбайн буурал халзан хүлэгөөр
Додияагай Дэбэлгэр гүйлгэжэ гүйлгөөд,
Арамдан жадаар хадхахадань,
Аран заган хурдан зээрдэ моринииинь
Хабиргаар халтиран ороод гараба —
Табин бэйн газарта далтираба.
Догшин Хара-Санал
Жадаар хадхажа шадангүй,
Алдар ноён Джангарые
Ганса малгай досоохи үһые
Тооложо шэнжэлбэ,
Мяхан дорохи яһые тоглон шэнжэлээд,
Энэ наран доорохиие эзэлмэ
Үргэн хэшэгтэй хаан мүн болохые
Шэнжэн наринаар шэнжэлээд мэдээд,
Ара гэдэргээ эрьежэ хараад,
Абхай-Балгад далайе дахажа ороод,
Бүмбын буурал халзантай
Догшин Хара-Санал золгоходоо,
Алдар ноён Богдо Джангар
Аран заган зээрдээр камнажа хүсөөд,
Догшин Хара-Саналые
Додиягай Дэбэлгэндэ ороһон,
Думбын буурал халзан моритой,
Талын гэрэлээр ташарайда тулаад,
жадаар хадхажа,
Үргэжэ орхёод, табяад хэлэбэ:
«Залуу хүнэй гурбан гомдол байдаг,
Үтэр түргэн тэрээнээ хэлэ»,— гэхэдэнь,
Булигарай догшин Хара-Санал хэлэнэ:
«Одоо би, алдар ноён Джангар,
танние,
Энэ наран доро амитаниие эзэлмэ
Үргэн ехэ хэшэгтэ хүртэжэ,
Уйтан һуга, уу хормойдошни багтажа,
Дайнай далдашни,
Хүлэгшни болоһуужаб,
Хүсэншни үгы гансаардахада,
Дэмжэлгэшни болоһуужаб!»
Алдар ноён Джангар хэлэбэ:
«Тэрэшни зүб!»
Араг хурдан улаагаар
Алтан-Сээжэ баабай хүрөөд ерэбэ.
Тиигээд тэндэ:
Очир-Гэрэл баатар
Салхин-Гэрэл баатар хоюулаа
Башалдан һандаран хүрэжэ ерээд,
Түрүүнэй һайхан хүзүүгээ хэнхилзүүлээд,
Тугас шубуунай үндэрөөр
Толгойгоо тохёолгоод хэлэбэд:
«Манай хаан ноён Санал,
Үхэлгүй мүнхын оронтой,
Үргэлжэ хорин табан наһанай түрөөр
байдаг,
Алдар ноён Богдо Джангарай
Энэ наран дорохи амитаниие эзэлмэ
Үргэн ехэ хэшэгтэ хүртэжэ,
Уйтан һуга, уу хормойдо багтама
Бидэшье дэгээбди.
Алдар ноён Богдо Джангар арсалан
баатарнуудгаа
Алтан шара бамбалайда ороод хэлэбэ:
«Бэлингүүрэй догшин Хара-Санал,
Зүүн бэеын баатарнуудтай,
Гурбадахи һуурида һуудалтай!»—
гэжэ зарлиг хэлэбэ.
Иигээд лэ долоо дахин тойрон гүйсөөд,
Эмниг гүүнэй һүөөр бүтээһэн,
Элбэг арзые һуури болгожо,
Шэмэтэй гүүнэй һүн
Шэгэрдэһэн улаан арзын һуури
болгоод,
Найрай ехэдэ ная хоноод,
Дангарайн ехэ дала хоноод,
Жаргалай ехэдэ жара хоноод,
Үхэлгүй мүнхэ,
Джангарайхини аман сомондо
Амгалан эдлэжэ-э гэнэ.

Лайжаб гэжэ үльгэршэнһөө профессор Буянхэшэг 1981 оной наймадахи һарада бэшэжэ абаһан байна. Лайжаб Үбэр-Монголой шэнжэен ойрад хүн юм. Ойрад хэлэнһээ М. ХОМОНОВ буряадшалжа буулгаба.

Бэри[1] — Зайн хэмжүүр.

ТАСС ХИЛЫН САААНҺАА

КАИР. Мүнөө үедэ Персидскэ тохойдо тохёолдоһон байдалые харин гүрэнүүдэй сэрэгүүдээр эзэлэгдэн байһан Дутын Зүүн зүгэй асуудалнуудтай хамта гуримшуулха дурадхал Ирагай президент Саддам Хусейн оруулба. Ирагай сэрэгүүдые Кувейтһээ гаргалгатай хамта Израилиин сэрэгүүд арабуудай газар дайдые сүлөөлхэ, мүн Сириин сэрэгүүд Ливанһаа гаргагдаха зэргэтэй гээд тэрэ мэдүүлһэн байна. Гадна Саудовска Аравида асарагдаһан американ сэрэгүүд арабууд хоорондын сэрэгүүдээр һэлгэгдэхэ ёһотой.

ВАШИНГТОН. Ирагай ба Кувейт гүрэнэй урдаһаа ООН-ой хараалһан экономическа санкцинуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхыень США-гай правительствэ гуйһан Кувейдэй эмирэй хандалга-бэшэгые Холбоото Штадуудай президент Джордж Буш абаба.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

БАРИЛДААША ХҮБҮҮД ХҮДЭЛНЭ

Хойморой нэмагай зүүн талада болдог газар оршодог гээшэ. Болдогой орой дээрэһээ багахан булаг бурьялан гарадаг, тэрэ «Хүнтин аршаан» гэжэ нэрлэгдэжэ, нютагай зоной дунда сууда гараһаар үнинэй болонхой.

Мүнөө үбһэ хуряалгын халуун хаһада «Хүнтин аршаан» дээрэ Толтойн дунда һургуулиин һурагшад (үйлэдбэриин бригада) байрлажа, түрэл «Восточные Саяны» колхоздоо тэжээл бэлэдхэнэ.

Тус бригадые һургуулидаа барилдаанай хэшээл үнгэргэдэг багша С-Д. С. Будаев хүтэлбэрилнэ. Бригадын түсэб—400 центнер үбһэн юм. Бригада арбан табан 7—10-дахи классуудай барилдааша хүбүүдһээ бүридэнэ. Тэдэнэй тоодо Аркадий Комиссаров, Дамба Молонов, Бадма Сагданов, Чингис Манзыев, Санжа Шарнаев, Намсарай Молонов, Баир Сухеев болон бусад хүбүүд тоологдоно. Мүнөө тэдэнэр долоон һури табинхай.

Шамбай хүбүүд ажалайнгаа хажуугаар һайнаар амарна. Аршаандаа бэеэ заһажа, уһанда шунгана, барилдаа үнгэргэнэ, сурхай, зоодой, алгана загаһадые Хойморой нуурнууд сооһоо барижа, амтатай шүлэ гаргана.

— Би арбан табадахи жэлээ үбһэнэй звеное хүтэлбэрилнэб. Хэдышье хура бороотой байбашье, ногооной ургасын муушье һаань, эбаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэбди,— гэжэ тренер С-Д. С. Будаев хэлэнэ.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй район.

АН ҮСХЭБЭРИЛХЭНЬ

Хурамхаан һууринай баруун захада районой коопзверопромхоз ангуудай фермэ өөрынгөө хүсөөр барижа эхилбэ. Энэ барилгада 450 мянган түхэригэй капитальна һомололго үгтэхөөр хараалагдана. Гараж, холодильник, цех, ангай байранууд эндэ баригдаха юм. Мүнөө дээрээ барилгашад тус фермын газар дээрэ хоёр квартиратай гэрэй барилга хэнэ. Удаан сагай соо ангуудай фермэдэ хүдэлһэн, энэ талаар дүй дүршэлтэй болоһон С. В. Шаров эдэ бүгэдын хэрэгүүдые хүтэлбэрилнэ.

Намар болотор эндэ клеткэнүүд, байранууд баригдажа, Турунтаевын ангуудай фермэһээ эмэ песецүүдэй түрүүшын бүлэг асарагдаха юм. Саашадаа эндэ песецүүдые, хара халтар үнэгэнүүдые үсхэбэрилдэг байха.

Б. БУДАЕВ.

ТУҺАЛАМЖА ХҮРГЭДЭГ ЗАНШАЛТАЙ

Латвиин, Белоруссиин республикануудай дээдэ һургуулинуудай студентнэр зунайнгаа амаралтада манай холын райондо ерэжэ, байрын гэрнүүдые, промышленна предприятинуудай байшангуудые барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушааха хэрэгтэ ехэ туһаламжа хүргэдэг заншалтай. Илангаяа Минскын политехническэ институдай студентнэр шалгарна. Эдэнэр гурбадахи жэлээ Таксимо посёлогтомнай барилга хэлсэнэ.

Минскын политехническэ институдай «Электрон» гэжэ отрядай коллектив июлиин тэн багаар манай Таксимо посёлогто хүрэжэ ерээд, һуурин соогуур хэлхеэ холбооной утаһа татаха тухай хэлсээ райсоведэй гүйсэдкомтой баталаад, энэ хүнгэн бэшэ ажалаа эхилбэ.

— Бидэ үглөөнэй найман сагһаа үдэшын найман саг болотор хүдэлнэбди. Залуу наһанай зали бадаруулан ажаллаха бологоно. Юуб гэхэдэ, бидэ табан километр зайда хэлхеэ холбооной утаһа татаха даабаритайбди. Энэ ажалаа августын 25-да дүүргэхэ ёһотойбди, дүүргэхэшье байхабди,— гэжэ «Электрон» отрядай командир Геннадий Коленко хэлэнэ.

Студентнэрэй «Электрон» гэжэ отрядай коллектив августын· дүүрэтэр 80 мянган түхэригэй барилга хэхэ юм. Эдэнэр эбтэй эетэйгээр, хүхюун соггойгоор ажаллажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлнэ. Сергей Зубрицкий, Сергей Сенкевич, Юрий Артамонов гэгшэд Муяын голдо гурбадахияа ерэжэ, барилга хэжэ байна. Отрядай тогоошон Вероника Шимченок сүлөө сагай гарахада, мүн лэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

— Июлиин 15-һаа 63 мянган түхэригэй ажал хээд байнабди. Урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжо бидэнэртэ бии,— гэжэ Геннадий Коленко мэдүүлнэ.

Белоруссиин студентнэр үгэдөө хүрэхэ байха даа. Эдэнэр сүлөө сагтаа Таксимо посёлогой «Верас» гэжэ соёлой байшанда ерэжэ, дуу, хатар гүйсэдхэнэ, Ульто нуурай эрьедэ ошожо, уһанда шунгана.

Л. ОЧИРОВА.

БИРМЭДЭ АЛТА БЭДЭРХЭ

«Забайкалзолото» нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй бүлэг һаяхан холын Бирмэһээ гэртээ бусаба. Тус бүлэгые толгойлжо, нэгэдэлэй генеральна директор А. М. Кусков ябалсаа. Гадаадын экономическа харилсаануудай таһагай уряалаар Бирмын газар дайдада алта олзоборилдог хамтын предприяти байгуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Забайкалиин горнягууд энэ гүрэндэ ашагта малтамал бэдэрдэг, абадаг арга дүрэнүүдтэй танилсаа, ерээдүйдэ эндэ ажаллаха газарайнгаа хүрьһэ шэнжэлээ, хэрэгтэй документаци бэлдээ. Алта олзоборилдог «Север» артелиин хүдэлмэришэд правлениингээ түрүүлэгшэ, Шэтын областной Соведэй арадай депутат А. А. Барышниковай ударидалга доро һаяын сагта Бирмэ руу ошожо, алта бэдэрхэ хүдэлмэри эрхилхээр хараална. Иихэдээ алишье гүрэндэ аша туһатай юм: бирмынхид алта олзоборилдог ажал хүдэлмэриин түрүү онол арганuудта һураха, манай түхеэрэлгэнүүдые худалдан абаха, харин манай хүдэлмэришэд ажалайнгаа түлөө валюта абажа, түрэл хизаарайнгаа экономико һэргээлгэдэ үгэхэ.

А. ЦЫРЕНОВ.

Баунтын район.

Электрижүүлгын ба элшэ хүсэнэй «Бурятэнерго» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд ехэ һайнаар амарха гүйсэд арга боломжотой. Тус нэгэдэл Сурхайта нуур дээрэ ба Дээдэ-Онгостойдо «Энергетик» гэжэ профилакторинуудтай юм. Эндэ 1-дэхи, 2-дохи ТЭЦ-үүдэй, «Бурятэнерго» нэгэдэлэй, элшэ хүсэнэй районой һалбаринуудай хүдэлмэришэд үхибүүдтэеэ амардаг, шэлбүүһэнэй ваннануудые абадаг, эмшэлүүлдэг.

Мүнөө жэлдэ ой соо үй түмэн һархяаг ургаа. Дээдэ-Онгостойн «Энергетик» профилакторидо амарха зууруаа эхэнэрнүүд һархяаг суглуулна, теннис наадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һархяагай хойноһоо ой руу шамданабди.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ҮНЭТЭЙ АТЛАС

Хүбсэгэл нуурай ба хажуугаархи газарайн эрдэм-мэдээсэлэй атлас бии болобо. Тус атлас хадаа Монголой Арадай Республикын Эрдэмэй техникын ба дээдэ эрдэм һуралсалай Гүрэнэй комитедэй тогтоолой ёһоор мүндэлөө. Картануудые зохёолгодо, нуурай байгаали тухай хөөрэһэн статья бэшэлгэдэ Эрхүүгэй ба Монголой гүрэнэй университедүүд, СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин географиин институт, МНР-эй һалбариин институдууд, СССР-эй ба МНР-эй дээдэ эрдэмэй гуламтануудхубитаяа оруулаа.

«Байгал далайн дүү хүбүүн» гэжэ Хүбсэгэлые нэрлэдэг. Нэрээшье, байгуулалтаараа ба мүнөөнэй байдалаараа эдэ хоёр нуур ехэ адлирхуу. Тиимэһээ уһыень хэрэглэлгэдэ, аршалан хамгаалгада нэгэ адли орёо шухала асуудалнууд гаража ерэдэг.

Атласай «Хүбсэгэл шадарай газар» гэжэ нэрлэгдэһэн нэгэдэхи хубидань «Уларил. Уһан», «Газарай хүрьһэн. Ургамал», «Ашагта малтамалнууд», «Амитадай аймаг», «Хүн зон. Ажахы» гэһэн һонин статьянууд, бaap 56 карта бии. Хоёрдохи хубинь Хүбсэгэл нуур тухай хөөрэнэ.

Түсэблэлгын организацинуудай, проектно-бэдэрэлгын эмхи зургаануудай, дээдэ эрдэмэй гуламтануудай, эрдэм-шэнжэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, багшанар, студентнэртэ энэ атлас ехэ туһатай байхал. Тус атласые иимэ адресаар захижа болохо: 664003, Иркутск-3, госуниверситет, Хубсугульской экспедиции, үгышье һаа — 644000, Омск-центр, ул. Таубе, 13, Омская картографическая фабрика, директору. Атласай үнэ сэн 6 түхэриг гээд багсаамжалагдана.

Б. ГОМБОЕВ,
географиин эрдэмэй кандидат.

АННА—«ВОЛГЫН» ЭЗЭН

СССР-эй ДОСААФ-ай үнгэргэдэг лотерейдэ Буряад орондо ажаһуугшад нилээд хүндэтэйгөөр хандадаг. Юундэб гэхэдэ, хүн зондо худалдагдаһан бүхы биледүүдэй 50 процентынь шүүбэритэй байдагые бүгэдэ мэдэнэ. Харин үлэһэн 50 процентнь ДОСААФ-ай материально-техническэ үндэһэ һуури хүгжөөлгэдэ, үргэн ниитэ зоной дунда оборонно хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ зорюулагдадаг ха юм.

СССР-эй ДОСААФ-ай 1990 оной түрүүшын лотерейн 150 мянган түхэригэй биледүүд республика соомнай тараагдажа, нааданай болохоһоо нэгэ һара урид гүйсэд худалдагдаад байгаа һэн. Тиражынь байгша оной июлиин 7-до Киров хотодо үнгэргэгдэһэн гээшэ. Тиихэдэнь манай республикада 80460 түхэригэй шүүбэри тудаһан байна.

Энэ ехэ шүүбэри сооһоо гол баримтануудыень дурдабал, иимэ байна. Яруунын районой Романовка һууринда ажаһуудаг Анна Конечных гэгшэ энэ удаа эгээл ехэ аза талаантай байба гэжэ элирээ, Тэрэ ДОСААФ-ай 50 мүнгэнэй билeдээр ГАЗ-2410 маркын «Волга» автомобиль шүүжэрхёо. Тэрэмнай 16450 түхэриг сэнтэй автомашина ха юм. Тиихэдэнь Октябрьска райондо ажаһуугша «Таврия» гэжэ автомашина, азиазаводто ажаһуугша тэргэтэй «Ураал» мотоцикл шүүгээ. Тэдээнһээ гадна энэ лотерейн нааданда 10 радиоприемник, 9 фотоаппарат, спортивна 8 костюм, 2 холодильник, хоёр гурбан телевизор, «Ырок» гэжэ онгосо, магнитофонууд, 2 һууритай майхангууд, 10 түхэригһөө 300 хүрэтэр хэмжээнэй мүнгэн шүүбэринүүд тудаһан байна.

Мүнөө, хүндэтэ нүхэд, СССР-эй ДОСААФ-ай 1990 оной хоёрдохи ээлжээнэй лотерейн билeдүүд наймаанда гаргагдаба. Тэдэниие ДОСААФ-ай эхин эмхинүүдтэ, сбербанкнууд болон «Союзпечатиин» киоскнуудһаа, магазинууд болон ниитын тараагшадһаа худалдажа абахада болоно.

Энэ удаа энэ лотерейн 250 мянган түхэригэй билeдүүд наймаалагдаха. Тиражынь 1990 оной декабриин 15-да болохо.

ДОСААФ-ай билeдүүдтэй болохоёо шамдагты. 50 мүнгэтэ автомашинатай болохо арга боломжоёо бү алдагты, нүхэд!

Г. МАРТЫНЮК,
ДОСААФ-ай ОК-гай ахамад инструктор.

МВД-һээ МЭДЭЭСЭНЭ

Байгша оной августын 6-һаа 13 болотор республика дотор 206 гэмтэ ябуулга үзэгдэбэ. Тэрэ тоодо, хүниие алаха 1, сохихо 12, хүсөөрөө эдлэхэ 2, дээрмэшэлхэ 6, хулигаантаха 11, гүрэнэй ба ниитын зөөри хулгайлха 19, хубиин зөөри хулгайлха 101, автотранспорт хулгайлха 11, наркотическа бодосууд 13 ушарта олдоо ба бусад 30 гэмтэ ябуулга үзэгдөө.

Августын 7. Танигдаагүй эрэ хүн һогтуугаар «Железнодорожник» соёлой байшангай хажууда Г. обогтой эхэнэрые сохибо. Хэмжээнүүд абтажа, Улаан-Үдэдэ ажаһуугша В. В. Замбалов баригдаа.

Байгалай эрьедэ оршодог «Железнодорожник» турбазын хажууда Буряадай багшанарай институдай студент В. И. Вахрушкин энэл үдэр амa халамгайгаар П. эрхэтэниие хутагаар хадхаа. Тэрэнь больницада асарагдаа.

Августын 8. Турунтаево һууринай «Юбилейная» гостиницада С. В. Бугаев һогтуугаар Б. эрхэтэниие сохижо, часы ба мүнгыень буляаба. Тэрэ баригдаа, зөөри абтаа.

Дээдэ-Онгостойдо түбхинэһэн нэгэ дачаһаа энэл үдэр зарим зөөри ба эдеэ хоол хулгайлагдаһан байба. Хуулиин наһа гүйсөөгүй П. энээнэй түлөө баригдаа. Зөөри олдоо.

Энэл үдэр ОБХСС-эй хүдэлмэрилэгшэд Улаан-Үдын үйлсэдэ Якутскда ажаһуугша хүниие тоггообо. Тэрээндэ типографида барлагдаһан архиин 8 мянган талон олдоо. Мүнөө мүрдэлгэ хэгдэнэ.

Августын 9. Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг, хаанашье хүдэлдэггүй И. А. Щекунова һогтуугаар «Баргузин» гостиницын кадрнуудай таһагта ерэжэ, тус гостиницын хүдэлмэрилэгшэ эхэнэрые сохибо.

Энэл үдэр Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэ С. М. Самариниие тоггообо. Тэрэ «Жилгражданстрой» трестын нэгэ кабинедһээ мүнгэтэй сүүмхэ ба шухэр хулгайлһан байгаа.

Августын 11. Һуни «Аршаан» курортдо В. И. Перевозчиков хүнүүдтэ сохюулһан байна. Тэрэ үглөөгүүр больницада наһа бараа. Тус курортын хүдэлмэришэд Б. Будаев, Э. Малханов, В. Дальбинов тэрэниие сохёо гээд элирээ. Мүнөө дээрээ гэмтэд үшөө баригдаагүй.

Энэл үдэр тракторист О. Х. Ункуев һогтуугаар трактор жолоодожо ябатараа, Захаминай районой Үлэгшэн нютагһаа 15 километрэй зайда оршодог Мухар гэжэ газарта хүмэрибэ. Суг ябаһан хүниинь наһа бараа.

Августын 12. Турунтаево һууринда Н. А. Якушевский һогтуугаар Л. эрхэтэниие хутагаар хадхаба. Гэмтэн баригдаа.

Энэл хугасаа соо харгын транспортно 32 аюул хэгдэжэ, 5 хүн наһа бараа, 34 хүн, тэрэ тоодо 4 үхибүүн, гэмтээ.

13 түймэр боложо, 1050 түхэригэй гарза хэгдээ.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

АВГУСТЫН 20-һоо 26 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери (Венгри). 11.45—Футболой шэнжэлэл. 12.15—Киножурнал. 12.25—«Пи» тэмдэгтэй» программын хуудаһануудаар. 13.30—Время. 17.15—Москвагай Гүрэнэй консерваториин студентнэрэй хоорой концерт. 17.40—Хүүгэдтэ дамжуулга. 18.40—Богони концерт. 18.55—Хамтын предприятинуудые хүгжөөлгын зам. 19.30—Время. 20.00—«Приключения растений»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 1-дэхи сери. (Франци). 20.25—Дипломатическа бэшэ хөөрэлдөөн. Советскэ Союзда байдаг ЧССР-эй элшэн сайд Р. Сланский болон политическэ шэнжэлэгшэ В. С. Зорин дамжуулгада хабаадаха. 20.50—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Баскетболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 00.15—Фильм-концерт. 00.40—Футболой шэнжэлэл. 01.10—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Ай да Балда»—Ленинградай гүрэнэй куклануудай «Сказки» театрай фильм-зүжэг. 10.05—«Артисты цирка Ермолаевы»—фильм-концерт. 10.50—Ород хатарай һайн дуранай ансамбльнуудай концерт. 11.40—«Необыкновенные приключения Вали»—үхибүүдтэ-ф... хи, 2-дохи сери. УЛ... 17.45—Баримтата ... 18.45—«Талын гал... нал (буряадаар). 19.3... 19.45—«Танай бэш... 20.10—Литвагай ... Алекна Беньяминас ... нотой уулзалга. 20.5... СПТУ-гай соносхолну... ВА. 21.00—«Амгалан ... ты, багашуул!». 21.15-... XXVIII съездын д... хөөрэнэ. 22.00—«Уга... Краснодарай телесту... жуулга. 22.40—«Пико... —фильм-оперо. 00.2... буудалгаар дэлхэйн ... дай дневник.

ВТОРНИК, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 10.40—Баскетболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 12.20—Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.20—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 14.10—Хүгжэмтэ дамжуулга. 17.15—«Московский» совхозой Соёлой байшанда композитор О. Иванотой уулзалга. 17.55—Мультфильм. 18.05—«Амар сайн, хүгжэм!», 18.50—«Объектив». 19.40—Время. 20.00—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 20.05—«Приключения растений»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 2-дохи сери. 20.35—И. Гайдн. Трио. 20.50—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Литературно-уран һайханай «Үгэ» программа. 00.30—А. Серов дуулаха. 01.00—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Индонезиин хатар. 9.50—Үхибүүдтэ дамжуулга. 10.20—Баримтата фильм. 10.40—«Три веселые смены» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. «Селюженок». 11.45—Ритмическэ гимнастика. 12.15—«Семнадцать мгновений весны»—уран һайханай фильм. 9-дэхи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.35—«Мятежный князь» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 18.05—Байгал (буряадаар). 18.25—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 19.10—Арадай дуунай «Алтаргана» ансамбль, хүдө... онуудай дуушад ба ... дамжуулгада хабаад... даар). 19.55—Байгал. ... «Мемориал» бүлгэм... мэриин асуудалнуу... 20.50—Индустриальна ... мэй соносхолнууд. ... 21.00—«Амгалан н... багашуул!» 21.15—ССС... шанарай холбооe түл... 21.45—«Александр ... баал». 22.40—«Мгн... уран һайханай филь... сери.

СРЕДА, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 10.40—Литературно-уран һайханай «Үгэ» программа. 12.40—«Амар сайн, хүгжэм!» 13.30—Время. 17.15—«О скитаниях вечных и о земле»—теле-зүжэг. 17.45—Хүгжэмтэ жэса. 18.30—Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.30—Время. 20.00—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 20.10—США-гай конституци ба СССР-эй ерээдүйн конституци. 20.55—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—Донецкдэ Джон Леннонэй дурасхаалай фестиваль. 00.35—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—А. Алексин. «Пойдем в кино?»—Москвагай эдир харагшын театрай зүжэг. 10.45—«Три веселые смены»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. «Ошибка Микоши». 11.50—Фильм-концерт. 12.20—«Семнадцать мгновений весны»—уран һайханай фильм. 10-дахи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.40—Баримтата фильмүүд. 18.10—«Микрофон хүдэлгэгдэбэ». 19.10—РСФСР-эй арадай артистка Ч. Шанюшкинат... га. 19.50—Байгал. 20.0... шад» (буряадаар). 20.5... хи СПТУ-гай соно... МОСКВА. 21.00—... нойрсогты, багашуул!... Мэдээсэлнүүд, соно... 21.20—«Минии ханин... хан шарайнууд». 22.10... падай угалза хээнүүд... «Мгновения...»—уран ... фильм. 2-дохи сери.

ЧЕТВЕРГ, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 5-дахи сери. 10.35—Фольклорно коллективүүдэй концерт. 11.20—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 12.20—Хүүгэдтэ дамжуулга. 13.20—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30—Время. 17.15—Смирнова-Росседэй салон. 17.45—«Наследник»—баримтата фильм. 18.15—Гүрэнэй Бородинай нэрэмжэтэ квартедэй концерт. 18.55—Тележко. 19.30—Время. 20.00—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.55—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 5-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—«Один вечер с Пласидо Доминго»—хүгжэмтэ фильм. 23.25—Шатанууд. 00.40—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Ахалагша классайхидта уран зохёолой дамжуулга. 10.05—Үхибүүдтэ хүгжэмтэ наадан. 10.35—Киножурнал. 10.45—«Три веселые смены»—үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. «Тайна Фенимора». 11.50—Ритмическэ гимнастика. 12.20—«Семнадцать мгновений весны»—уран һайханай фильм. 11-дэхи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.50—Баримтата фильмүүд. 19.00—Байгал. 19.15—Буряад орон. 20.05—«Ажахыгаа шэнэ ёһоор эрхилхэ», Социалис Ажалай Герой, барилгын, архитектурын ба гэр байрын-коммунальна ажахын талаар ... Верховно Соведэй ... жын комиссиин ... Е. В. Басинтай хөө... 20.50—24-дэхи СПТУ-г... холнууд. МОСКВА. 21.0... галан нойрсогты, б... 21.15—Мэдээсэлнүүд, ... нууд. 21.20—37-дохи ... 21.55—СССР-эй арад... М. Лавровскиин хабс... «Хореографические ... гэһэн фильм-концерт ... «Бабы рязанские»—ур... най фильм.

ПЯТНИЦА, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи сери. 10.55—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 11.40—«Шатанууд». 12.55—«НЛО: Бельгиин гурбалжан». 13.30—Время. 17.15—«Красные башмачки»—үхибүүдтэ фильм. 18.35—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.40—Философиин темэдэ хөөрэлдөөн. 19.30—Время. 20.00—«Приключения растений»—эрдэм дэлгэрүүлгын олон серитэй фильм. 3-дахи сери. 20.25—Мультфильм. 20.35—«Безымянный замок»—6 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—МВД-һээ мэдээсэнэ. 22.45—Поэт М. Матусовскиин дурасхаалда. 23.30—«Хараа бодол» программын тусхай дамжуулга. 00.10—Шэнэ һонин. 00.25—«Испаниин дневник».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Мультфильм. 9.30—Г. Соловский. «Бестия, или декамерон»—Рязаниин драмын областной театрай фильм-зүжэг. 11.35—Баримтата фильм. 12.05—Хүүгэдэй дамжуулгануудай хуудаһануудаар. 12.35—«Семнадцать мгновений весны»—уран һайханай фильм. 12-дохи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.20—Баримтата фильмүүд. 18.00—Энэрхы сэдьхэлэй албан. 18.45—«Сагай ... 19.15—Манай депут... манай асуудалнууд. ... ряад ороной һонинууд... ВА. 21.00—«Амгалан ... ты, багашуул!» 21.1... сэлнүүд, соносхолнууд... «Антисоветчик Никул... вины виноватые»—ф... фильмүүд. 22.00—Ие... нухин Москвада ба Л... та. 1987, 1989 онууд. 2... мужчина, то женщи... һайханай фильм. 1-дэ... хи сери.

СУББОТО, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Манай саад». 10.05—Мультфильм. 10.25—Казахай фольклорно - этнографическа «Отрарсазы» оркестрэй концерт. 11.10—«Номууд ба хуби заяан». Р. Бредбери. 11.55—Худалдаа наймаанай һонин. 12.25—Режиссёр Леонид Хейфецэй искусство. 13.50—«Африка: 30 жэл үнгэрһэн хойно. 14.20—«Лето на память»—үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 16.30—«Ан амитадай аймагта». 17.30—Донецкын нүүрһэнэй уурхайн шахтернуудай шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай. 18.00—«Приключения растений»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 4-дэхи сери. 18.30—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.15—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 19.25—«Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона»—уран һайханай фильм. «Двадцатый век начинается». 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30—СССР-эй правительствада. 22.40—Гэр бүлын викторина. 24.00—Шэнэ һонин. 00.15—«Һуниин тэнгэй урда ба һүүлээр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Мультфильм. 9.30—М. Джавахишвили. «Безвинный Абдулла»—зүжэг. 10.35—«Хэрбээ тэды хүрөөһаа». 11.05—Телевиде... телевидени. 12.00—Сим... ород арадай оркест... церт. 12.45—Баримта... мүүд. 13.30—«Совет ... видеоканал. 16.00—... рилсаан»—видеоканал ... «Киносерпантин». 1-дэ... 21.20—«Амгалан н... багашуул!» 21.35—Б... фильм. 22.00—Время. ... Мэдээсэлнүүд, соно... 22.35—Киносерпантин. ... 3-дахи дубль.

ВОСКРЕСЕНИ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлототой» тираж. 10.00—Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00—«Эсэгэ ороной алба хэнэ». 12.00—Үглөөнэй наада зугаагай дамжуулга. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—«Хүгжэмтэ киоск». 14.45—Перугай фольклорно ансамблиин концерт. Улаан-Үдэһөө дамжуулагдаха. 15.25—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 15.30—«Геннадий Гладков»—фильм-концерт. 16.20—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 17.35—«Приключения растений»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 5-дахи, 6-дахи сери. 18.25—«Марафон-15». 19.55—Мультфильм. 20.25—«Дети Тайм-сквер»—уран һайханай фильм. (США). 22.00—Время. 22.30—Бельгиин телевидени совет экран дээрэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—Мультфильм. 9.55—Шахтерой үдэртэ баримтата фильмүүд. 10.35—«Свадьба в лесу»—уран һайханай фильм. 11.40—Баримтата фильмүүд. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«КВН-90». Донецкын политехническэ институдай ба Горьковско автозаводой командануудай уулзалга. 15.05—«Экран» дээрэ 01 албан». 15.30—«Совет Росси»—видеоканал. 18.00—Уласхо... шэнжэлэл. 19.00—«Гэр... 20.00—НБА-гай м... баскетболистнуудай ... США-гай чемпионат. ... «Амгалан нойрсогты, ... шуул!» 21.15—Ф... СССР-эй чемпионат ... (Киев)—«Торпедо». 22... мя. 22.30—«Ошибка Те... диса»—уран һайханай ... 1-дэхи, 2-дохи сери. 00... лейбол. В. И. Савинай ... хаалда уласхоорондын ... сөөн. Эрэшүүл.

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, 19

СССР-эй АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглөөнһөө. 11.00—Эсэгэ ороной алба хэнэ. 12.00—Үглөөнэй наада зугаанай программа. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—«Элүүр энхэ байлга». 14.15—«Монография», «Цирк для моих внуков»—уран һайханай фильм. 15.25—Японой хүүгэдэй «Маримба Понес» ансамблиин концерт. 15.55—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 16.05—Валерий Леонтьев Индидэ. 17.00—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 18.15—Бултанда хабаатай педагогико. 19.15—«Легкие шаги»—уран һайханай фильм. 20.50—Свирелеэр ба жалейкээр наадаха. 20.55 — «Безымянный замок» — 6 серитэй уран һайханай фильм 1-дэхи сери. (Венгри). 22.00 — Время. 22.30 —«Сопот-90» гэһэн уласхоорондын эстрадна фестиваль. Гала-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты». 9.20—«Варианты будущего»—«Элшэ хүсэнэй хараа шугам» гэһэн циклһээ баримтата фильм. 5-дахи фильм. 10.30—Уран зохёолой дамжуулга. 10.50—Режиссер И. Беляевай фильмүүд. «Ярмарка», «Звонкая сторона». 11.55—Мультфильм. 12.10—«КВН-90». Днепропетровскын гүрэнэй университедэй болон Киевэй политехническэ институдай командануудай уулзалга. 14.00 — Баскетболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 15.30—«Совет Росси»—видеоканал. 18.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00—Баянистнуудай ба аккордеонистнуудай концерт. 20.25—«Объектив». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 21.20—Борис Пастернак тухай. 22.00—Время. 22.30—«Горы дымят»—уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 00.55—Мэргэн буудалгаар дэлхэйн чемпионадай дневник.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Гастроли Душанбинского государственного русского драмтеатра им. Вл. Маяковского. Три поросенка—в 12, Десять миллионов франков, или женитьба молодого художника—в 19.

«Дружба»
Смех и горе у Бела моря—в 9-40, Преступление Антуана—в 13, 17, 21, 109-й идет без остановки—в 11-10, 15, 19, На тропе войны—в 22-30.

«Родина»
Мультфильмы — в 10, 16, «Охота на единорога»— в 12, 14 (удл.), 18-10, 19-50 (удл.), 21-40.

«Прогресс»
Красный зал—Отпетые мошенники—в 9-30, 11-50, 14-10, 16-30, 18-50, 21-10. Зеленый зал—Данди по прозвищу Крокодил—в 10, 14-20, 18-40, Крокодил Данди-II—в 12-10, 16-30, 20-40.

«Октябрь»
В день сбора тыквы—в 9-40, Большой—в 11-10, 13, 15, 17, 19, 21.

«Восток»
Красный галстук—в 13-30, И придет тот день—в 15, 18, 21.

«Байкал»
Мультфильмы—в 16-30, Если бы (2 серии)—в 22.

«Аршан»
Как проводят каникулы Болик и Лелик—в 17, Милые бестии—в 19, 21.

ДК «Текстильщик»
Полет навигатора—в 17, 19.

«ПРАВДА БУ...»
Мүнөөдэрэй ...

Газетын мүнөөд... рой нэгэдэхи хууда... соохи байдал тухай... ноор хөөрэһэн ТАС... респондентнүүдэй ... нүүдэй суглуулбари... ба. «Ажабайдалайн... ямар байхаб?» гэжэ ... редакционно статья... дай һонорто байха. ... лагдадаг дэлгүүрэй ... дэхциин ажал ямар ... ха тухай энэ статья... нөөр хэлэгдэнэ.

Республикын ни... Улаан-Үдэдэ болоһо... нын хүдэлмэрилэгш... тинг дээрэһээ репо... номерто байха.

Ниитын адууһа ма... бэлэдхэлгын хар... хаһа үдэр хоногой ... ри эршэдэжэ байна... хала ажалай ажахы... раар ябуулагдажа ... хай тобшоор хөөрэ... сэлнүүдэй суглуулба... анхаралда байха.

«Ажабайдалайнь ... зам ямар бэ» гэһэн ... Геннадий Гыпылов... номерто үгтэбэ.

Редактор Р. Б. ГАРМ[illegible]

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, агропромышленный —2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта —2-69-58; культуры и школ —2-60-21. 2-57-63. информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров —2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95: собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79 п. Агинское 3-40-69. Директор издательства —2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45. Заказ № 90.